

Pliberk: Za Slovence ni enakopravnosti

● Kako pojmujejo soobčani v ÖVP, SPÖ in Wahlgemeinschaft demokratično, sodelovanje v občinskih sobi in sožitje v veleobčini, je z nazornostjo dokazala obravnava od Enotne liste (EL) na seji občinskega sveta v petek, dne 12. julija 1974 iznešenih predlogov.

● Po celi vrsti soglasnih sklepov v bolj in manj važnih zadevah, se je složnost sprevrgla v konfrontacijo ob za našo Koroško tako značilni točki: priznavanje pravice Slovincem.

● Odgovorni so se delali, kakor da bi ne poznali ne slovenskih občanov in ne njihovih govorice. Proti lepšemu videzu in proti pričakovanju marsikogar je bilo potrjeno: pliberška stvarnost je takšna, kot jo doživljamo iz leta v leto ob Dravi gor in dol; je zelo grenka.

EL PREDLAGA: SLOVENSKE LEPAKE ZA PLIBERŠKI SEJEM

Denar ne smrdi, pravijo; tudi tedaj ne, če prižvenketa iz slovenskih žepov. Pliberški sejem je za to zgovoren primer. Denarce bi že radi kasirali od Slovencev, za njih pristno besedo na vabilih in lepkih — v javnosti pa jim nič ni mar.

Občinski odbornik Mirko Kumer (EL) je poročal o soglasno sprejetem predlogu občinskega odbora za sejem, po katerem naj bi občina letos vabila slovensko govoreči del koroškega ljudstva s slovenskimi lepki. 20 takih lepakov bi natisnili za Koroško, 80 pa za sosedne občine v Sloveniji; nemških lepakov naj bi bilo 300. **Govornik EL je utemeljil predlog s trditvijo, da je veliko število sejmskih obiskovalcev iz krajev južno od Drave slovensko govorečih.** Le-te je treba nagovoriti v domačem jeziku. Tako bi občina ravnala vseh Koroški v zgled.

Toda, za kar so se bili zmenili odborniki (tudi) nemških frakcij nekaj časa prej v odboru za sejem, do tega jim je manjkalo poguma na občinski seji. Njihov prispevek k debati: vztrajen molk. Zgorajšnji predlog glede slovenskih lepakov za Koroško je večina zavrgla s protiglasovanjem. Zanimivost ob robu: podžupan inž. Kristan (SPÖ) je pred glasovanjem za nekaj minut zapustil sejno sobo, mestni svetnik Valentin Vavti (SPÖ) se je vzdržal glasovanja.

NA PLIBERŠKEM SEJMU NE BO DVOJEZIČNE OTVORITVE

Zadržanje drugih frakcij pri prejšnji točki je predstavniku Enotne liste, mestnemu svetniku Štefanu Trampušu predložilo, na čem so Slovenci v resnici. „Eno točko ste že odbili“, je dejal in spomnil na soglasno sklepanje v odboru za sejem. **Pliberški sejem, je rekel Trampuš, je praznik cele južne Koroške, kjer najmanj od „Ortstafelsturma“ naprej vsi vedo, da živijo tu tudi Slovenci.** Najbrž so na delu tisti večni včerajšnjiki, je menil Trampuš in navezal na neobjektivno poročanje avstrijskega predstavnika pred združenimi narodi, in na konferencah o manjšinah v Ohridu ter v Trstu. „Kaj dela zastopstvo občine? Ste babe ali možje?“ Tem vprašanjem je vodja EL še dostavil: „Demokraciji izstavlja slabo spričevalo! Zahvaljujemo se vam, da ste nam pokazali, kako znate ravnati s pripadniki manjšine!“

Bilo je slutiti, da Trampušev predloga

glede dvojezične otvoritve pliberškega sejma druge frakcije ne bodo podprle. Zato so nastopili vsi odborniki EL — eden za drugim — in z vnemo zagovarjali osnovne pravice in življenjske interese slovenskega naroda na Koroškem, zlasti v pliberškem kraju. **Obč. odbornik Mirko Kumer je izrazil svoje razočaranje, izjavil je, da pod takimi pogoji noče biti član delegacije, ki bo obiskala čezmejne občine v Sloveniji.**

Mirko Kert (EL) je označil zadržanje večine s pridevkom „bolno“ in želel zvedeti za prave razloge. (Niso jih povedali.)

Zastopnik EL, Jože Partl, je prepoznal usodnost trenutka, nagovoril je občinski svet po slovensko. Bilo mu je do tega, da opozori na prikrajšanje osnovnih človekovih pravic, zahteval je izpolnitev zakonskih določb, rotil navzoče pri življenju prednikov in tistih, ki so žrtvovali za slovenstvo vse.

Mandatarjem je klical v spomin, da so, morda razen enega, vsi najprej spregovorili slovensko besedo kot materin jezik. Pri tej priložnosti je nastal malce nemir na strani ÖVP, kajti Partl je vznemirjenega obč. odb. Skutla kar uvrstil med prej opisane osebe. Skutl se je smatral osebno napadanega in se hudo razburil.

Pred občinski forum je stopil mestni svetnik Stanko Vavti (EL) in obsodil — v kolikor se tiče Slovencev — mačehovsko rav-

nanje večine občinskih zastopnikov, temu pa še dodal: „Zakaj sovražite ta (materin) jezik, da niti 20 lepakov ne morete odobriti?“ Pravil je, da se nekateri ponašajo s svojim slovenstvom samo, če so volitve blizu; bodril je k skupni poti in apeliral na včerajšnjike, naj se spreobrnejo.

Molk večine je predril edinole mestni svetnik W. Tschuschnik (SPÖ), ki se je drznil izjaviti (mislil je na oficialno delegacijo — goste iz Slovenije na lanskem sejmu): „Lani

sem otvoril v nemškem jeziku in gostje od spodaj so imeli to za lepo.“

Predznanost protislovenskih krogov gre torej celo tako daleč, da skušajo izigravati državljane in oblasti Slovenije proti Slovincem na Koroškem. Čas je, da to in onstran meje spregledamo umazano igro, ki jo predvajajo na hrbtu in za hrptom koroških Slovencev.

Razpravo so odborniki zaključili z glasovanjem (Nadaljevanje na 8. strani)

Seznani smo mednarodno javnost

Mednarodna konferenca o manjšinah, ki je trajala od 10. do 14. junija, bo gotovo ostala kot mejnik v zgodovini evropskih manjšin, saj je to prvo srečanje manjšinskih zastopnikov v tako velikem obsegu. Štiridnevno razpravljanje in temeljito proučevanje dejanskega položaja, se je odigralo v stvarnem in zelo prijetnem vzdušju, kar je privedlo do odločnega nastopanja sil, ki se zavzemajo za odprtost, za mirno sožitje in reševanje vprašanj vseh manjšin. S prispevki nad 750 delegatov, ki so predložili okrog 1200 poročil o nad 30 manjšinskih skupnosti so se zgradili temelji, ki bodo zelo odločilni za razvoj narodnostnih skupin.

Tudi koroški Slovenci so bili prisotni in izkoristili priložnost, seznaniti mednarodno javnost o problemih že dolgotrajnega in skoraj brezuspešnega boja za nacionalne

pravice. Lahko trdimo, da pomeni nastop koroških Slovencev na tej mednarodni konferenci korak več, pri zasledovanju internacionalizacije našega problema, saj so bili poleg zastopnikov manjšin tudi še novinarji iz skoraj vse Evrope ter zastopniki raznih mednarodnih institucij kot UNO, Evropskega sveta v Straßburgu itd. Višek informiranja in prikazovanja naše situacije na konferenci pa smo dosegli s predstavo najnovije publikacije o koroških Slovencih, katera je bila tudi razdeljena vsem navzočim zastopnikom.

Delovanje konference se je vršilo v treh delokrogih, ki so obravnavali jezikovno-kulturno, socio-ekonomsko in pravno problematiko posameznih manjšin. Koroški Slovenci so po svojih zastopnikih zelo uspešno

(Nadaljevanje na 5. strani)

Lokalpolitische Eigentore

Nach Dr. René Laurer, der an der Triester Minderheitenkonferenz als Beobachter des österreichischen Bundeskanzleramtes teilnahm, seien die Bestimmungen des Artikels 7 des Staatsvertrages, ausgenommen der § 3 (dieser regelt die Frage der zweisprachigen Aufschriften sowie das Gerichts- und Amtssprachenproblem) vollständig erfüllt. Mit dieser, gelinde gesagt, kühnen Behauptung, reagierte Dr. Laurer auf die vom Zentralsekretär des Rates der Kärntner Slovenen, Filip Warasch, getroffene Feststellung, der Artikel 7 sei in Kärnten bisher in keiner Weise erfüllt worden.

Diesmal beabsichtigen wir nicht, uns mit der Frage, wie die restlichen vier Paragraphen „gelöst“ wurden, ausführlich auseinanderzusetzen. Allzu oft bemühten wir uns, in sachlichen und fundierten Beiträgen den kompetenten Institutionen, aber auch der breiten Öffentlichkeit nachzuweisen, daß Behauptungen wie jene Dr. Laurers kurzum aus der Luft gegriffen sind. Daß wir uns dennoch über eine der wesentlichsten Bestimmungen des Artikels 7, nämlich die Gleichberechtigung der slovenischen Sprache (Art. 7, Abs. 4) den Kopf zerbrechen wollen (müssen), dies hat in der letzten Sitzung des Bleiburger Gemeinderates (12. 7. d. J.) seinen aktuellen Grund.

Mit dem Bleiburger Wiesenmarkt, dem „größten Unterkärntner Volksfest“ (Werbefloslogan) sind für die Gemeinde mehrere Aufgaben verbunden. Unter anderem

fallen ihr die Werbung (Plakatierung) sowie die feierliche Eröffnung zu. Auf Grund der Tatsache, daß in Bleiburg und Umgebung nicht nur deutsch- sondern vor allem auch slovenischsprachige Unterkärntner leben, setzten sich die 7 Mandatäre der „Enotna lista — Einheitsliste“ (EL) für das im Staatsvertrag verankerte Zweisprachigkeitsprinzip ein. Konkret: Die erwähnten 7 Mandatäre sowie der Marktausschuß (in dem keineswegs nur Slovenen sitzen) schlugen vor, von insgesamt 300 Plakaten 100 mit slovenischem Text zu versehen. Bezüglich der feierlichen Wiesenmarkteröffnung beantragten die sieben Gemeindevertreter eine zweisprachige Begrüßung.

Wer geglaubt hatte, die Vertreter der Bleiburger VP (mit Bürgermeister Mory an der Spitze), SP (ausgenommen Frau Obertausch, die für die zweisprachige Begrüßung stimmte) und der Wahlgemeinschaft eine realistische und den Bestimmungen des Staatsvertrages entsprechende Haltung an den Tag legen würde, irrte gewaltig. Sie legten überhaupt keine Haltung an den Tag, denn sie schwiegen. Kein einziger von jenen, die sich gegen das Zweisprachigkeitsprinzip aus-„gesprochen“ hatten, wußte seine ablehnende Haltung zu begründen. Es fehlten auch jene, die sonst mit ihren rhetorischen Diskussionsbeiträgen sogar den Redaktionsleiter der Klagenfurter Kleinen Zeitung zu beeindrucken vermögen. Sie alle gaben sich

lediglich mit einer kurzen abweisenden Handbewegung zufrieden, womit sie zum Ausdruck brachten, daß für sie die offizielle Anerkennung der slovenischen Sprache (= Muttersprache zahlreicher Gemeindebürger) nicht in Frage kommt und auch keinen würdigen Diskussionsgegenstand darstellt. Damit gelang ihnen ein prächtiges Eigentor — indem sie sämtliche Behauptungen, man könne von einer Diskriminierung nicht sprechen, selbst widerlegten.

Das krampfhaft österreicherische Spiel bezüglich der Slovenenpolitik ist uns allen gut bekannt: zu Hause werden die Kärntner Slovenen diskriminiert, vor den internationalen Foren (UNO-Kommission zur Beseitigung der Rassendiskriminierung, Ohrid und zuletzt in Triest) jedoch als gleichberechtigte Staatsbürger hingestellt. Noch ist die Mehrheit der Österreicher für dieses Spiel zu gewinnen. Die internationale Öffentlichkeit hingegen erkannte bald den Widerspruch zwischen schönen Reden und nackten Tatsachen.

In diesem Zusammenhang weist die Entscheidung des Bleiburger Gemeinderates auf einen gestörten politischen Instinkt der für die antislovenische Entwicklung Verantwortlichen hin. Immerhin scheinen sie die Vorgänge am minderheitenpolitischen Horizont nicht mitbekommen zu haben. Damit aber gaben sie sich selbst die Blöße und leisteten zugleich dem offiziellen Österreich „wertvolle Dienste“.

Darüber werden sich Dr. Laurer et cohortes bestimmt freuen...

Mednarodna konferenca manjšin v Trstu

Kot je znano, je naš list že skozi več mesecev od časa do časa poročal o pripravah na mednarodno konferenco v Trstu. Prvotno bi morala biti konferenca konec maja, potem so jo preložili na začetek junija, pozneje pa so jo še enkrat preložili, in to dokončno na datum od 10. do 14. julija.

Konferenca o manjšinah je izhajala iz obveze tržaške pokrajinske uprave, ki je zanjo dala pobudo s sodelovanjem goriške pokrajinske uprave in s pokroviteljstvom avtonomne dežele s posebnim statutom Furlanije-Juljske krajine. (Op. ured.)

Mednarodne konference o manjšinah so se udeležili predstavniki Baskov, Kataloncev, Okcitanecv, narodnostnih manjšin anglosaksonskega izvora, Ciganov (Romov), manjšin iz Švice, jugoslovanske manjšinske skupnosti in seveda ob številni in kvalificirani prisotnosti predstavnikov slovenske narodne skupnosti, ki živi v Italiji in Slovencev iz Avstrije.

Otvoritveni del zasedanja se je zaključil s kratkimi orisi treh uvodnih poročil o jeziku, kulturi, šolstvu in sredstvih javnega obveščanja, o čemer je govoril Tullio De Mauro (italijanski predstavnik); o družbeno gospodarskih vprašanjih, kar je obravnaval dr. Vladimir Klemenčič (Jugoslavija) in o ustavno pravnih vprašanjih, o katerih je govoril Sergio Bartole (Italija).

Konferenca je delala v treh komisijah, in sicer v komisiji za jezik, kulturo, šolstvo in sredstva javnega obveščanja, v komisiji za družbenogospodarska vprašanja in v komisiji za ustavnopravna vprašanja.

Posegi Slovencev na mednarodni konferenci

V prvi komisiji je prof. Boris Iskra razgrnil nekatere specifične probleme slovenskega šolstva, zlasti v luči nepopolnosti slovenske šolske strukture v Italiji in ustrezne diskriminacije slovenske mladine, novinar Bogo Samša je govoril o slabih in nepopolnih ali zmalčeni informiranosti pripadnikov večinskega naroda o problemih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Profesor Franc Škerlj je referiral o neurejenem položaju slovenskega šolstva v Italiji. Za njim je prof. Samo Pahor v italijanščini govoril o diskriminaciji slovenskega jezika v odnosih z oblastjo.

Delo druge komisije za družbenogospodarska vprašanja je začel dr. Vladimir Klemenčič, ki je predlagal, naj bi dali pred-

nost poročilo, ki zadevajo slovensko manjšino v Italiji. Prvo poročilo „Ekonomske aspekti manjšinske problematike“ je podal dr. Aleš Lokar. Ob njem se je razvila razprava, v katero so posegli prof. Breznik in prof. Hočevar in drugi strokovnjaki. Gorazd Vesel je analiziral ljudska štetja v luči manjšinske problematike, Franc Mljač pa o nekaterih podrobnih kulturnih in socialnih vprašanjih Slovencev v Kanaški dolini.

O razmerah na Koroškem je spregovoril odvetnik dr. Franci Zwitter, ki je ugotovil, kako avstrijske oblasti ne kažejo volje za rešitev vprašanja koroških Slovencev, kajti po devetnajstih letih, odkar je v veljavi državna pogodba, še niso rešili cele vrste vprašanj, nasprotno izvajajo še vedno zgrešeno delitev Slovencev na Koroškem v nacionalno zavedne Slovence, ki da so deželi sovražno razporejeni, ter na tako imenovane „vindišarje“, ki niso nič drugega kot nacionalno nič več zavedni Slovenci, ki jih pa avstrijske oblasti cenijo in upoštevajo kot „svoje“ ljudi. Očrtal je tudi problem „preštevovanja“ koroških Slovencev in razne pritiske,

V OHRIDU:

Poročilo glavnemu tajniku OZN o zaščiti manjšin

Po štirinajstih dneh temeljitih razprav na seminarju o zaščiti manjšin v Ohridu, so poslali glavnemu tajniku Združenih narodov poročilo, ki ima tri dele: prvi govori o ukrepih za zagotovitev človekovih pravic manjšinam v okviru posameznih držav, drugi govori o regionalnem in svetovnem sodelovanju, tretji del so sklepi. (Naš list je o poteku seminarja podrobno poročal.)

V prvem poglavju poročila o ukrepih za zavarovanje človekovih pravic manjšinam je ugotovljeno, da se udeleženci v glavnem strinjajo, da je mogoče osnovna načela spoštovanja človekovih pravic porabiti za pripadnike vseh manjšin kljub temu, da raznolikost zgodovinskih, gospodarskih in družbenih okoliščin, pod katerimi so manjšine nastajale, zelo otežkoča samo definicijo pojma manjšine.

Manjšina pomeni nekaterim narodnostno ali rasno skupino, drugim jezikovno ali versko, kar ni isto, včasih pa se elementi med seboj tudi prepletajo.

Slobošne ukrepe za zaščito manjšinskih

pa tudi dinamične atentate in svoja izvajanja zaključil, da bi se nihče ne čudil, če bi se nekega dne koroški Slovenci obrnili za pomoč na matično državo in na mednarodne kroge.

V razpravo prve komisije so nastopili koroški Slovenci: Velik, Brumnik in Wieser, ki so osvetlili različna področja problematike slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, medtem ko sta o problemih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji govorili mladenki Koršičeva in Klanjškova.

V drugi komisiji za družbenogospodarska vprašanja je dr. Pavel Apovnik govoril o škodljivosti združevanja majhnih občin na Koroškem za slovensko narodnostno skupnost, medtem ko je o problemih koroških Slovencev v zvezi s poskusi njihovega preštevavanja govoril dr. Gustl Malle.

O ustavnopravnih aspektih manjšinskega vprašanja je v razpravo posegel tudi predsednik koroškega deželnega zbora dr. Maierhofer, ki je nepričljivo skušal pobijati trditve in obtožbe dr. Francija Zwittera (o tem smo že pisali zgoraj). Temu je odgovoril dr. Pavel Apovnik.

Vodilni predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev Filip Warasch je govoril zlasti o določbah avstrijske državne pogodbe, ki še zmerom niso uresničene. (O mednarodni konferenci o manjšinah, glej še članek na prvi strani.)

Pravic so na seminarju razvrstili v dve skupini: v ukrepe zoper zanikanje pravic posameznikov ali skupin zaradi njihovih posebnosti, in drugič, v posebne zaščitne pravice za manjšine, ki jim naj zagotovijo ohranitev jezika, vere, kulture ter etnične in narodnostne samobitnosti in pravice, predvsem pa uresničevanje teh pravic.

Poročilo je seveda moralo upoštevati stališča nekaterih predstavnikov, češ da bi posebne pravice manjšinam utegnile biti zlorabljene zoper enotnost in suverenost te ali one države, vendar je bilo prav v tej zvezi dosti bolj poudarjeno, da zaradi tega nikakor ni dopustna kakršnakoli oblika prisilne asimilacije, ker taka politika krši osnovna načela o samoodločbi in enakopravnosti narodov in je v bistvu nasprotna pravicam človeka, kot so zapisane v ustanovni listini OZN. Prav tako je bilo deležno prijateljske, krepke podpore mnenje, da je za učinkovitost razvoja in zaščite pravic manjšin nujno v ustavih in zakonih zapisane pravice tudi uresničevati.

Številni govorniki so poudarili tudi to, da

je zagotovitev ekonomskih družbenih in kulturnih pravic, bistvenega pomena, kajti prav enakopravnost na teh področjih je prvi pogoj za polnost uživanja državljanских in političnih pravic posameznih pripadnikov manjšine in manjšine kot celote.

V drugem delu poudarja poročilo pomen manjšinske zaščite za vzdrževanje mednarodnega miru, saj je prav zanikanje manjšin in njihovih pravic lahko vzrok sporov. Zato je ureditev položaja vseh manjšinskih skupin življenjsko pomemben boj za varnost in mir na svetu, seveda brez uporabe sile ali zahtev o spremembi državnih meja.

Zlasti pa — kar je za Jugoslavijo zelo pomembno — je rečeno v poročilu, da je za take odnose nujno izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb in mednarodnega prava.

Kaže, da se je v poročilu zoper stališča, ki so jih izražali nekateri, potrdila vloga in pomen mednarodne skupnosti, se pravi Združenih narodov, za občo uveljavitev pravic človeka, s tem pa tudi manjšin. Čeprav je v poročilu to zapisano zgolj kot mnenje nekaterih udeležencev, je iz razprave vendar očitno, da je večina naklonjena priporočilu, naj generalna skupščina OZN čimprej mogoče sprejme mednarodne občeveljavne dokumente za zaščito manjšin. Prav tako so bili udeleženci nasplošno mnenja, da je skrb matične države za položaj njenih manjšin v drugih državah zakonita in da je ne bi smeli istovetiti z vmešavanjem v notranje zadeve drugih.

Po mnenju mnogih udeležencev velja to načelo zlasti takrat, kadar nekje zanikajo obstoj manjšine, ne izpolnjujejo obveznosti iz mednarodnih pogodb ali celo izvajajo prisilno asimilacijo.

Beata Klarsfeld obsojena

Okrožno sodišče v Kölnu je obsodilo zahodnonemško državljanko Beato Klarsfeld na dva meseca zopora, ker je pred tremi leti skušala s silo prepeljati iz Zahodne Nemčije v Francijo bivšega šefa gestapa v Parizu, ki je odgovoren za smrt več tisoč Francozov in Židov, francosko sodišče pa ga je v odsotnosti obsodilo na dosmrtno ječo.

Sodnik de Somoskoey je v obrazložitvi dejal, da je Klarsfeldovo kaznoval zato, da bi v prihodnje spoštovala zahodnonemški pravni sistem.

Več deset francoskih državljanov, ki so lahko poslušali sojenje, je bilo nezadovoljno s takšno odločitvijo. Zaradi tega so na sodišču zapeli marsejezo.

Obveznosti Avstrije

S slovesno otvoritvijo osem kilometrov dolge modernizirane asfaltno ceste med Dravogradom in Libeljami so v Črnečah hkrati praznovali dravogrski občinski praznik. Ob tej priložnosti je namestnik sekretarja Izvršnega sveta predsedstva partije Vlado Janežič v svojem govoru med drugim spregovoril tudi o sodelovanju med Jugoslavijo in sosednjo Avstrijo:

„Če ocenjujemo naše sodelovanje s sosednjo Avstrijo v zadnjih desetletjih, moramo ugotoviti, da je dobro razvito ter da obstajajo raznotere oblike uspešnega medsebojnega sodelovanja na osnovi skupnih interesov. Kljub temu pa so, kot je znano, še vedno ostala odprta nekatera pomembna vprašanja, ki nadaljnji razvoj uspešnega sodelovanja zavirajo. Sem sodi predvsem neizpolnjevanje in zavlačevanje uresničevanja že sprejetih obveznosti s strani Avstrije, tako tistih, ki izvirajo iz določil državne pogodbe, kakor tudi nekaterih drugih.

Izredno boleče pa je vprašanje vestransko nezadovoljivega položaja slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem in Štajerskem ter hrvaške skupnosti na Gradiščanskem. Poleg tega pa gre tudi za neizpolnjevanje dogovorov glede vračanja kulturnih dobrin, arhivov, o zaščiti delavcev in druga. U-

radni predstavniki Avstrije ob raznih priložnostih izražajo željo za prijateljske in dobrososedske odnose z našo deželo, vendar pa smo prisiljeni ugotoviti, da avstrijska politika te želje ni dovolj potrjevala s konkretnimi dejanji.

Za nas je popolnoma nesprejemljivo, da 20 let po podpisu državne pogodbe, ki izrecno zagotavlja pravice in svobodni razvoj slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji, njene določbe še vedno niso uresničene. Kot opravičilo temu najvidnejši predstavnik Avstrije pri-povedujejo o nekakšnem „času dozorevanja“ in „psihološki predpripravi“, glede uresničevanja določila državne pogodbe, ki se nanaša na manjšine in podobno. Kot je znano, mi to ravnanje ocenjujemo kot popuščenje pritisku nacionalšovinističnih in neonacističnih sil, ki so v preteklosti povzročile toliko zla. Znano je, da na Koroškem še vedno agresivno delujejo take organizacije kot je Heimattienst, ki je že pred leti najavljala, da na Koroškem ne bo miru, dokler ena izmed narodnosti in pri tem je bila mišljena slovenska, ne bo izginila. S parolo o nekakšni ogroženosti nemško govorečega prebivalstva danes ta organizacija odločno nasprotuje vsakršnemu uresničevanju narodnostnih pravic koroških Slovencev in vzdržuje atmosfero pritiska in terorja. Vzdrževanje take atmosfere pa mo-

ra nujno pripeljati do notranjih kriz in konfliktov. Narodna manjšina tako začelnja postajati predmet spora, ne pa most graditve prijateljskih odnosov med narodi in državama. V taki atmosferi, če je takšna atmosfera prisotna daljše obdobje, lahko narodna manjšina tudi izkrcavi, še posebno, če ne bi imela odločne in vestranske podpore matičnega naroda. Zato si organizirane socialistične sile v Sloveniji in Jugoslaviji neprestano prizadevajo, da nudijo vso podporo slovenski manjšini v Avstriji, da bi ta lahko uspela v svoji bitki za pravice, ki so v skladu z mednarodnimi pogodbami in ki so v duhu demokratičnega načela listine OZN ter deklaracije o človeških pravicah. Te reakcionarne fašistične sile, ki pritiskajo na slovensko manjšino v Avstriji, se oskrbujejo z idejami iz arsenala Hitlerjeve ideologije. Seveda smo te najbolj iznakažene ideje prisiljeni jemati resno, saj se manifestirajo v rušenju partizanskih spomenikov in skrunjenju grobov, ki bi jih Avstrija že po določilih državne pogodbe morala vzdrževati in ohranяти kot spomenike osvobodilne izpod nacizma. Manifestirajo se tudi v težnjah zanikovanja protinacističnega gibanja na tleh današnje Avstrije itd. Verjetno ravno take ideje prepričujejo, da niti eden koroški partizan, sedanjí avstrijski državljan, še vedno ni mogel prejeti odlikovanja, ki mu ga je dodelila Jugoslavija za boj v vrstah osvobodilnega in antifašističnega gibanja.

Žal se to dogaja danes, ko se v Evropi

odstranjujejo anahronizmi druge svetovne vojne in odvijajo intenzivne priprave za evropsko konferenco o varnosti in sodelovanju. Da, to se dogaja v sodobni Avstriji, ki se proglašaja za napredno in demokratično. V tej deželi, čeprav trideset let po porazu nacizma nekateri celo nastopajo z tezo, da je dober Avstrijec le tisti, ki je v drugi svetovni vojni izpolnil „svojo obveznost do domovine“, to je, da se razumemo, tisti, ki je bil v vrstah Hitlerjeve armade. Takšno „domoljubje“ je nedvomno v popolnem nasprotju z zgodovinskim dejstvom, da je prav zmaga nad Hitlerjem pripeljala do ponovne uspostavitve demokratične Avstrije po drugi svetovni vojni.

Prepričani smo, da je dovolj realnih možnosti za dobro sodelovanje s sosednjo Avstrijo in skupnih interesov, ki povezujejo obe državi. Prav gotovo je mogoče obmejno sodelovanje še razširiti in bistveno poglobiti, kar bi neposredno koristilo prebivalcem na obeh straneh meje. Danes je vsakomur v Evropi jasno, da zaptrost in razpihovanje nestrpnosti ne more koristiti nikomur.

Upamo, da bodo ti interesi prevladali nad ozkimi strankarskimi interesi in tudi nad dejavnostjo velikonemških, šovinističnih in nazadnjaških sil. Jugoslavija pa bo kot sopolodpisnik avstrijske državne pogodbe in kot matična dežela tudi v bodoče skrbela za izpolnjevanje obveznosti do naših narodnostnih skupnosti.”

(Delo)

Ob 20-letnici smrti narodnega buditelja Ivana Trinka

Kulturna društva in razni krožki v Beneški Sloveniji so že nekaj časa s primernimi predavanji pripravljali praznovanje 20-letnice smrti monsignorja Ivana Trinka Zamejskega. V maju so bila v Škrutovem pod Staro goro tri predavanja za izobražence iz Nadiških dolin in Furlanije. Konec junija so se v Trčmunu zbrali pevski zbori in prosvetna društva iz Gorice pri somaševanju nekaterih beneških duhovnikov. Na Trinkov grob so položili velik venec.

V Gorici so pred kratkim na slovenski srednji šoli odkrili doprtni kip narodnemu in verskemu buditelju beneških Slovencev in borcu za pravico in resnico pesniku in pisatelju Ivanu Trinku (O tem je naš list v zadnji številki obširno poročal.)

Osrednja slovesnost je bila na sam dan Trinke smrti. Najprej je bila spominska svečanost na grobu v rojstnem kraju Ivana Trinka v Trčmunu, ki sta jo organizirali Nadiška skupnost in slovenske kulturne organizacije Beneške Slovenije. Na pokopališču so se poleg številnih domačinov zbrali tudi slovenski duhovniki iz beneških vasi, navzoči pa so bili tudi videmski nadškof Alfredo Battisti ter predstavnik dežele. Po pozdravnem govoru domačega župnika Boža Zuanelle so slovenski otroci recitali nekaj Trinkovih pesmi, nakar je pevski zbor Rečanji iz Ljes zapel nekaj pesmi.

Takoj zatem je bila v cerkvi v Špetru maša v spomin Ivana Trinka, ki je bila v slovenskem in italijanskem jeziku. Pri maši so peli pevski zbori Rečanji iz Ljes, pevski zbor iz Št. Lenarta in pevski zbor „Beneški puobje“. O pomenu Ivana Trinka je med mašo spregovoril župnik Marino Qualizza (Hvalica), ki je med drugim poudaril pomen dela Ivana Trinka za prebivalstvo Beneške Slovenije. Dejal je, da človek ne more živeti brez svobode in brez pravice do svojega lastnega jezika.

Zato se je za svobodo in za pravico do svojega jezika tudi boril.

Po maši je bila v telovadnici učiteljske šole uradna spominska slovesnost, na kateri sta o delu in pomenu Ivana Trinka govorila deželni odbornik dr. Alfeo Mizza u in prof. Di Rito, ki predava zgodovino na videmskem vseučilišču. Prikazala sta Trinka kot moža, ki je posvetil vse svoje sile in darove svoji zemlji in svojemu ljudstvu. Poudarila sta, da je bil Trinko sredi dveh svetov in dveh kultur kot apostol miru in oznanjal bratstvo med narodi, ki jim je Previdnost določila, da živijo v sosesstvu.

Pesnikov življenjepis

Ivan Trinko se je rodil na Trčmunu pod Matajurjem dne 25. januarja 1863 v nekdanji stari Avstriji. Avstrijski državljani je ostal samo tri leta, ker so beneški Slovenci leta 1866 prišli pod Italijo. Ljudsko šolo je z odliko končal v Čedadu, gimnazijo pa v videmskem semenišču, kjer je nadaljeval tudi teološke študije. Leta 1886 je pel novo mašo. Predstojniki so poznali njegove darove, zato so ga poklicali v semenišče, kjer je sprva poučeval matematiko in prirodopis, pozneje pa filozofijo.

Trinko je po naključju zvedel, da imamo tudi Slovenci svoje knjige in svojo literaturo. Duhovnik Peter Podreka mu je nekoč z vsem spoštovanjem pokazal Prešernove Poezije. Mlademu Trinku, gimnazijcu, so oči kar žarele. Z vso vnemo se je lotil slovenskega jezika. Sam si je sestavljal slovarček in pravila, kar mu je pozneje pomagalo, da je pripravil slovensko slovnico za Italijane. Prebil je led, da je začel brati slovenske pisatelje in tudi sam začel pisati. Svoje prispevke je pošiljal v Ljubljanski zvon, Dom in svet, v Mohorjevo koledar, v Mladiko. Opisoval je svoje kraje, ljudi in slovensko narečje. Navezal je stike z nekaterimi slovenskimi pisatelji. Gregorčič mu je postal prijatelj in mentor. Spodbujal ga je k pesnikovanju. Trinko je svoje pesmi objavljal pod psevdonimom „Zamejski“ in jih je leta 1897 izdal v Gorici v zbirki „Poezije“. Vodilna misel teh pesmi je domovinska ljubezen. Sočustvuje z brati, ki trpijo, s ponižanimi in razžaljenimi, ki ne poznajo prave svobode. Trinko je čutil, da je mejnik med dvema narodoma, zato ju je hotel zblížiti. Vedel je, da grade duhovni zakladi prijateljstvo med narodi, zato je prvi seznanil Italijane z našimi pesniki in pisatelji. Prevajal je Gregorčiča, Prešerna, Tavčarja, Stritarja in Kersnika. Začel je študirati slovenske jezike in prevajal iz ruščine Tolstoja, Turgenjeva, Puškina, Gogolja in Nekrasova, iz poljščine pa Sienkiewicza. Tudi v italijanščini je pisal razprave o izvoru Slovencev in Furlanov, o rezijansčini, o starih cerkvenih napevih med Slovenci in Italiji. Napisal je tudi obširno politično, literarno in umetnostno zgodovino jugoslovanskih narodov. Vse to je delal, da bi se narodi med seboj spoznali in bi se poglobilo medsebojno prijateljstvo in spoštovanje.

Kljub velikemu delu, ki ga je opravljal, je ostal vedno ponižen. V predgovoru k svojim črticam „Naši paglavci“ pravi: „Starokopitne, preproste in skromno pisane so te črtice, črtice o skromnem in preprostemu življenju naših dečkov, za skromne in preproste bralce.“ Kdor je resnično velik, ostane vedno ponižen.

Trinko je bil pesnik, pisatelj, zgodovinar, filozof, muzik in risar. Časnikar je ob njegovi smrti zapisal: „Bil je vsestransko izobražen mož, močnega premočnega značaja, kakršna je bila njegova zunanost, bistrega in jasnega razuma, dobrega srca, ki je bilo odprto za vsako boleat, odličen filozof — znanstvenik in pisatelj mednarodnega slovesa — in kot tak je v težkih časih dokazal, da krščanska modrost in umirjena delavnost povsod in vselej rodita bogate življenjske sadove.“

Trinko se je razdaljal vsem. Sodeloval je v italijanskih in tujih revijah, povezan je bil z znanstveniki in pisatelji vse Evrope, od vsepovsod so se k njemu zatekali po nasvete. O tem nam priča bogata korespondenca, ki je ostala v njegovi zapuščini.

Vse Trinkovo delo je bilo usmerjeno k oblikovanju osebnosti. To so čutili vsi njegovi učenci. Številna pisma in voščila ob raznih obletnicah živo pričajo, kako so ga cenili. Djaki osmega razreda gimnazije so mu leta 1933 v zahvalnem pismu priznali: „Gospod profesor, pod vašim vodstvom smo prišli v stik z velikani, misleci. Vaše globoko in široko znanje ne samo v modroslovju, marveč tudi v prirodopisnih vedah, v slovstvu, risanju, glasbi, jezikoslovju nas je navdalo z občudovanjem.“

Pisatelj Finžgar, ki je dobro poznal Trinkovo delo in poslanstvo, mu je ob biserno mašniškem jubileju med drugim zapisal tudi tole: „Tem svoji slovenski krvi zvestim, od nikogar poznanim, od nikogar spoštovanim, si bil vse svoje življenje sonce, ki jih je ogrevalo v ljubezni do pradedov in v spoštovanju do očetnih izročil. — Bil si ves čas luč, ki je posvetila v svet in resnim učenjakom razodela naš rod na beneški zemlji. Slovenski mladini, ki si jo učil modrosti, si bil vzgojitelj in vodnik. S tvojim duhom in tvojo ljubeznijo so bili oplojeni mladi svečeniki, ki so se ravnali v poklicu po tvojem zgledu in postali vsem vse.“

Nastopilo je 22 oktetov

V Šentjernej na Dolenjskem so se pred kratkim sešli amaterski pevski okteti iz vse Slovenije. Nič manj kot 28 oktetov je pelo na tej tradicionalni dolenjski pevski prireditvi.

Na sporedu je bilo čez dvesto slovenskih

narodnih pesmi, tako da je bila revija, ne glede na to, da je bil programski obseg za vsak ansambel strogo omejen, podala širok prerez slovenske ustvarjalne in poustvarjalne vokalne glasbe, v tej morda najbolj tipični zasedbi.

EDINSTVEN JUBILEJ:

Prof. dr. Jože Demšar - 75 let duhovnik

Še noben slovenski duhovnik — tako tri dize cerkveni zgodovinarji — do zdaj še ni obhajal tako častitljivega in pomembnega jubileja, kakor ga je v nedeljo, 7. julija 1974,

97-letni profesor dr. Jože Demšar. Ob navzočnosti tisočglave množice vernikov, duhovnikov in ljubljanskega metropolita in nadškofa dr. Jožeta Pogačnika je v cerkvi sv. Petra v Ljubljani obhajal 75-letnico nove maše. Izredne slovesnosti so se udeležili njegovi nekdanji učenci in učenke ter številni znanci in prijatelji iz Ljubljane in z dežele. Ko se je spreved z narodnimi nošami na čelu pomikal iz župnišča v čudovito lepo okrašeno župnijsko cerkev sv. Petra v Ljubljani, je slavljena dr. Jožeta Demšarja spremljala navdušena tisočglava množica — med njimi je bilo kar 135 narodnih noš — cerkev je bila napolnjena do zadnjega kotička.

Po prisrčnih pozdravih otrok v narodnih nošah — prinesli so mu najlepše cvetje — je jubilanta pred oltarjem pozdravila v imenu njegovih nekdanjih učenek učiteljica iz nekdanjega uršulinskega učiteljskega ter med drugim naglasila: „Z veseljem se vas spominjamo, gospod profesor. Vedno ste nam

bili vzor ponižanja, ljubezni in dobrote...“ Šentpeterski župnik Melchior Golob, ki ima največ zaslug, da je pomembna slovesnost tako vzorno potekla, ga je prisrčno pozdravil v imenu duhovnikov in župljanov in dejal: „Gospod profesor, dovolite mi, da vam čestitam v imenu župnije, kjer bivate že 60 let in neutrudno pomagata v dušnem pastirstvu. Bog naj vam stotero povrne z zdravjem, dokler je Njegova volja. Vsi danes zbrani vam iz srca čestitamo. Vsi se z vami veselimo tega visokega jubileja. Zapeli bomo zahvalno pesem res iz srca, zakaj toliko dobrega najbrž še ni storil na slovenski zemlji noben duhovnik. Sprejmite iskrene čestitke vseh navzočih in tudi vseh tistih, ki so danes z vami združeni v molitvi.“

Po prisrčnih pozdravih in čestitkah je jubilant dr. Jože Demšar vesel pristopil k oltarju. Solze so mu zalile oči, ko je videl pred seboj tisočglovo množico, ki je bila v molitvi in zahvali združena z njim. Po evangeliju je ljubljanski nadškof v slavnostni pridigi med drugim zlasti poudaril:

„Vsaka maša je zahvalna daritev. Če pa to velja za vsako mašo, velja še posebej v obilni meri za vsako jubilejno mašo. Duhovnik se mora zahvaljevati Bogu za darove, ki mu jih daje dan za dnevom skozi desetletja. V božji previdnosti pa je sklenjeno, da ne doživi vsak duhovnik 50-letnico mašništva. Še redkejši so tisti, ki dočakajo biserno mašo — 60-letnico mašništva. Današnji jubilant pa je prekosil vse te jubileje. Danes obhaja 75-letnico mašništva. Dočakal je 97 let in Bog mu je dal izredno milost, da zdrav in krepak obhaja 75-letnico svoje nove maše.“

Cerkev pravi: Kadar duhovnik umrje, ga ne smemo hvaliti. Koliko bolj velja za živega duhovnika. Zato ne bom pripovedoval o dobrih lastnostih jubilatovega značaja, ampak hočem samo na kratko očitati njegovo življenjsko pot, posebno zato, ker mnogi, posebno mlajši, njega malo ali skoro nič ne poznate. Naš diamantni mašnik se je rodil 15. marca 1877 v starodavni Škofji Loki. Dali so ga študirati v Ljubljano na tedanje edino klasično gimnazijo, ki jo je dokončal leta 1895. Takoj se je odločil, da vstopi v semenišče, kjer je bil štiri leta. Nato je

(Nadaljevanje na 5. strani)

Leto češke glasbe

Letošnja Praška pomlad je tik pred jubilejem: devetindvajseta; 1974. leto pa pomeni Čehom „leto češke glasbe“.

Ideja za to celotno slavje je nastala spontano; najprej pa se je začelo pri dveh obletnicah največjega češkega skladatelja Bedriha Smetane, ki se je rodil pred 150 leti in umrl pred devetdesetimi. Tudi festival Praška pomlad se začne vsakokrat na dan Smetanove smrti, tradicija pa veleva, da na ta dan Češka filharmonija nastopi s spletom Smetanovih simfoničnih pesnitev Moja domovina.

Naključje je nanese, da so se prav letos znašli v zaokroženih obletnicah malone vsi veliki oblikovalci češke glasbene dediščine.

Razen že zapisanih dveh Smetanovih obletnic naj takoj omenim 200. obletnico rojstva pomembnega češkega skladatelja in pedagoga Vaclava Jana Tomáška. Letos mineva 70 let od smrti Antonina Dvořaka, pred sto leti pa sta se rodila skladatelj Josef Suk in Oskar Nedbal. V kratkem bo minilo 120 let, odkar se je rodil moravski skladatelj Leoš Janáček, medtem ko je pred 25 leti umrl Vitezslav Novák, pred 15 leti pa tudi Bohuslav Martinu...

Letošnjega »leto češke glasbe« ni bilo čutiti le v pogostnem programiranju del slavljene skladateljev, ampak tudi v vseh obrobni dejavnosti, kot so razstave, natečaj ali celo izdaja spominske serije znamk. Letu obletnic pa je naklonila svojo pozornost tudi organizacija združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo UNESCO, ki je štirim češkim ustvarjalcem — Bedrihu Smetani, Josefu Suku, Oskarju Nedbalu in Janu Vaclavu Tomášku — počastila spomin s tem, da je te spominske dneve uvrstila v koledar letošnjih svetovnih spominskih dni. In na to so v praških glasbenih krogih še posebej ponosni.

Na uvodnem koncertu »Praške pomladi« po tradiciji vsako leto nastopi Češka filharmonija s Smetanovo Mojo domovino; toda tudi sklepni koncert festivala je za-

pisan tradiciji — Češki filharmoniki ga že vrsto let oblikujejo z izvedbo Beethovnov Devete simfonije. Glavni oblikovalec letošnje izvedbe pa je bil sovjetski dirigent Genadij Rožddestvenskij.

Svojemu največjemu skladatelju Bedrihu Smetani so letos v okviru »Praške pomladi« posvetili posebno pozornost. Razen na simfoničnih in komornih koncertih so Čehi svojega skladatelja v celoti in retrospektivno predstavili tudi na opernem odru. V okviru festivala so v obeh velikih gledališčih, Narodnem in Smetanovem divadlu, privedli ciklus Smetanovih oper, ki so jih izvedli v vrstnem redu po času nastanka.

Ciklus Smetanovih oper so začeli s Prodano nevesto in ga nadaljevali z operami: Dalibor, Libuša, Poljub, Dve vdovi, Skrivnost in Vravoga stena. Te predstave so izzvale izredno zanimanje praškega občinstva, še posebej pa seveda gostov festivala, ki so prišli iz vseh delov sveta in se jim je tako ponudila nevsakdanja priložnost, da v celoti — z eno samo izjemo — spoznajo Smetanovo operno opus.

Nenavadno zanimanje pa je izzvala tudi iniciativa praškega Konservatorija, ki je v starem, Tylovem gledališču, pripravil predstavo »Prodane neveste« kot natančno rekonstrukcijo svetovne premiere tega ljubljenskega opernega dela, ki je v tem gledališču doživelo krstno predstvo 30. maja 1866. leta. K temu pa naj še dodam, da bo ta opera v praškem Narodnem divadlu v kratkem doživela jubilejno predstvo na deskah tega gledališča, ki bo slavila impozantno število repriz — 3000.

V dneh festivala so v Pragi resnično poskrbeli tudi za ljubitelje operne umetnosti. Repertoar je vsekako izredno obsežen. Med festivalom so namreč izvedli približno 30 različnih opernih predstav, hkrati pa naj še zapišem, da s tem praški operni repertoar še ni bil izčrpan. Razen del svetovne literature je bilo na sporedu veliko, skorajda po večini, domačih del. Od Dvořaka do Suchona...

Delo

Nova maša v Selah

NEPOZABNA DOŽIVETJA V VASI

Lahko rečemo, da Sele dosedaj še niso doživele take slovesnosti, kot je bila v nedeljo, 7. julija, nova maša Ivana Olipa, pd. Užnikovega Hanzeja.

Ko se je bližal veliki praznik, je dobivala selska vas vedno lepše lice. Spretno deklške roke so napletle na stotine metrov vencev, krepke roke fantov-športnikov pa zasadile brezovih mlajev, toliko da je bila pot od Užnika do cerkve podobna drevoredu. Pred staro cerkvijo pa so visoki smrekovi mlaji obkročili prostor, kjer je novomašnik opravil prvo daritev. Na vrhu Setič je v soboto zvečer žarel iz bakelj sestavljen kelih s hostijo, v nedeljo dopoldne pa so zvonovi, ki drugokrat pogosto molčijo, z neutrudljivim zvonjenjem in pritrkavanjem slovesno razpoloženje faranov še bolj dvigali.

G. novomašnik je po prejemu mašniškega posvečenja 29. junija ostal še več dni v semenišču, proti koncu tedna pa je bival v svoji rojstni hiši na Kališu, da se v duhovni samoti pripravi na veliki dan, nato se je podal med svojce k Užniku.

V soboto zvečer ga je fara slovesno sprejela in pozdravila. Zaradi dežja je bil sprejem v cerkvi. Pozdravili so ga domači župnik, župan, zastopnik športnega društva, šolarji in vsa farna družina. Po besednem bogoslužju je sledil obisk groba pokojnega očeta in kropljenje grobov.

in profesorja dr. Polanca ter rektorja Kopeiniga. Pel je domači cerkveni pevski zbor, pa tudi ljudsko petje se je mogočno glasilo.

Pridigal je rektor Kopeinig o duhovništvu. Vse ga je pazljivo poslušalo, saj je govoril jasno in razločno, zvočniki pa so njegovo pridigo prenašali, da jo je slišal vsakdo, tudi oddaljen. Veliko vernikov je prejelo sv. obhajilo, ki ga je med množico delilo vseh petero mašnikov. Ob koncu maše je iz vseh grl občuteno priklopela zahvalna pesem.

A s tem še ni bilo konca. Novomašnika, selski in žvabeški Tonej Opetnik, sta še v cerkvi dolgo delila novomašnikov blagoslov.

Ura je bila že eno čez poldne, ko je cerkvena slovesnost minila. Ljudje so se razšli, da se tudi telesno okrepcajo v gostilnah, povabljeni svatje, okoli 230 — pa so se podali v farni dom. V glavni dvorani, na odru in balkonu in v manjši dvorani so bile zanje pogrnjene mize. Štiri šolske sestre in četica domačih deklet so z izvrstnimi jedili in prijazno postrežbo poskrbele za želodce. Za zabavo in dobro voljo sta poskrbeli s smešnicami p. Jakob in bogoslovec Tratar. Prelat Aleš Zechner pa je proslavil pred sedmi leti umrlega novomašnikovega očeta, ki je s svojo živo vero družino vodil k Bogu in želel da postane sin duhovnik.

V nedeljo so se k slavnosti v Sele zgrinjale množice ne samo domačinov; 17 avtobusov in na stotine avtov pa je pripeljalo vernike od blizu in daleč, njih število cenijo 3000—4000. Ganljivo je bilo novomašnikovo slovo od doma: ko je prejel in dal blagoslov, ko mu je mala sestrična Lijana podala križ, Robnikova Marija pa šopek s prisrčno deklamacijo, pevka zbora pa sta mu zapela. Nato ga je množica, med njo tudi narodne noše, v dolgem sprevedu spremila v cerkev. Mnogo duhovnikov in ministrantov je obkročilo daritveni oltar, spodaj na trgu, na pokopališču, na bregu pri cerkvi je množica doživljala sv. daritev novomašnika in štirih somaševalcev: župnikov Cergoja in Mihorja, katerima je bil pokojni novomašnikov oče pri primiciji duhovni oče,

Kjer je vesela družba, tudi petja ne manjka in tudi na tej gostiji smo radi zapeli. Ob koncu se je novomašnik zahvalil po vrsti vsem, ki so ga vzgajali, učili in mu kaj dobrega storili.

Omeniti moramo še posebej marljivega fotografa, g. kaplana Jerneja iz Št. Jakoba. Spomin na to slovesnost naj še v bodočih letih ohranijo slike. Zato je že ob sprejemu v Cerkev in med novo mašo s fotoaparatom snemal razne prizore. Popoldne pa je fotografiral eno skupino za drugo: vse svate, sorodnike, pevce, kuharice in strežnice in najmlajša duhovnika z najstarejšim.

Sele si štejejo v čast, da so dale našemu ljudstvu vnetega in zmožnega duhovnika. Naj jih temu prvemu sledi še več!

Dr. Vinko Zwitter — 70-letnik

Višji študijski svetnik, prof. dr. Vinko Zwitter, bo dopolnil 19. julija 70-letnico svojega bogato izpolnjenega življenja. Rodil se je v gorjanski fari. Oče mu je bil Zahomčan, mati pa je bila doma na zlj-

skem Brdu. Dr. Vinko Zwitter je torej po rodu pristen Ziljan. Zaradi očetove poklicne zaposlitve v šentjakobskem »Narodnem domu«, sedanjem poslopju Slovenske posojilnice, se je preselila družina v Rož. Tu je obiskoval naš jubilar kot ljudskošolec Razunovo »Narodno šolo«, ki so jo vodile šolske sestre. Gimnazijo je obiskoval med prvo svetovno vojno v Celovcu, nato nekaj časa spričo povojnih dogodkov v Kranju, zaključil pa je srednješolski študij na celovski gimnaziji.

Visokošolske študije je nadaljeval na Dunaju, kjer je bil slušatelj akademije za svetovno trgovino. V tem času je vneto sodeloval v »Klubu slovenskih koroških akademikov«. V »Zborniku slovenskih študentov na Dunaju« je opisal ob praznovanju 40-letnice kluba leta 1963 življenje slovenskega akademika med obema vojnoma. S seboj na Dunaju so odnesli tedanji slovenski študentje spomin na veličastni dijaški »tabor« v Šmihelu pri Pliberku leta 1919, kjer so se ob ognjevitih besedah govornikov zavedli prvikrat svoje bodoče naloge in dolžnosti za narod.

Sestanki kluba so se vršili na Dunaju v češki tiskarni, kjer so tiskali za časa prve avstrijske republike »Koroškega Slovence«, korektura lista je bila poverjena slovenskim visokošolcem. V tem času je izšla tudi

Ignaca Trehtarja, Jurija Trampuša in Franca Mačka, pd. Komarja pri Sv. Luciji.

Od mnogih učiteljc za ročna dela omenjamo le Hildo Schwenbacher, Liziko Treun-Sušec, Gertrudo Rautz, Sonjo Brandl, Anico Fugger in Anemarijo Mischitz.

V kmetijski poklicni šoli so delovali povečini učitelji ljudske šole, le pred razpustom te šole so učili na njej posebni strokovni učitelji.

Vsem veroučiteljem, ki so prihajali učiti iz Pliberka, gre za versko vzgojo učencev prisrčna zahvala. Še enkrat se zahvalimo vsem učiteljem, ki so učili naše prastarše, starše in nas same, naše sorodnike, brate in sestre.

Čestitamo pa tudi našemu ravnatelju Valentinu Vautiju k njegovi skorajnji 25-letnici delovanja na tej šoli in 50-letnici življenja. Zahvalimo se mu za vso skrb, ki jo je v teku tega četrstoletja vložil v naše izobraževanje. Želimo mu ljubega zdravja, da bo mogel do svoje upokojitve, čvrst delovati na šoli, ki je njegovo življenjsko delo.

- H kroniki bi še dostavili, da se je na šoli poučevalo vseh sto let dvojezično.
- Od leta 1873 do 1938 je bila šola utrakvistična. V prvih šolskih stopnjah je bil učni jezik slovenski, v višjih pa nemški, s slovenskimi jezikovnimi urami.
- V času nacizma so slovensčino v šoli popolnoma odpravili. Po vojni je veljala dvojezična šolska uredba, da so se vsi otroci enako učili v obeh deželnih jezikih. Odkar so uredbo odpravili je treba otroke prijaviti k dvojezičnemu pouku.
- Pri Božjem grobu je bilo prijavljenih vedno čez tričetr štolarjev. Želimo, da bi tako ostalo tudi v drugem stoletju te šole.

brošura »Dijaki narodu«, ki kaže kot publikacija, kako in kje so hoteli študentje graditi in narodu pomagati.

Ko je zaključil dr. Vinko Zwitter visokošolske študije kot diplomirani trgovec, se je ves posvetil delu za narod v prosvetni centrali v Celovcu, v uredništvu »Koroškega Slovence«, kot vodja »Dijaškega doma« v Ahačjevi ulici, kot odličan in zaželen govornik na številnih prireditvah in sestankih.

Po zaporu in izgnanstvu med drugo svetovno vojno ter grenkih političnih preizkušnjah prvih povojnih let mu je bila glavna skrb organizirano delo v katoliških vrstah. Pomagal je pri Mohorjevi družbi, idejno je pripravil z mesečnikom »Družina in dom« tla za strnitev katoliških političnih sil v »Narodnem svetu koroških Slovencev«. V vrsti uvodnikov je izdelal idejno-politične smernice za samostojni nastop Narodnega sveta pri deželnozborskih volitvah leta 1949, pomagal je kot tajnik organizirati v sklopu politične organizacije katoliško usmerjenih koroških Slovencev »Kmečko gospodarsko zvezo«, zavzel se je za skupni nastop pri volitvah v Deželno kmetijsko zbornico in krajevna kmečka zastopstva »Kmečko zvezo«, ki je včlanjena v Zvezo slovenskih organizacij, iskal je stike z zamajskimi Slovenci na Goriškem in Tržaškem, jim ponudil in omogočil sodelovanje v versko-kulturnem mesečniku »Vera in dom«, posvečal se je srednješkoli mladini, ki je študirala po vojni predvsem v gimnaziji na Plešivcu, navzoč je bil, ko je vzplamtel na sestanku v Slovenjem Plajberku ideja o »Kresu«, srednješkolem dijaškem glasilu ter bil poudarjen pripravljen posredovati mlademu rodu svoje bogate izkušnje.

Kot profesor narodnega gospodarstva in slovenščine na Trgovski šoli in Trgovski akademiji se je uveljavil kot odličan vzgojitelj in strokovni učitelj, za slovenski pouk je pripravil učbenik »Moderno gospodarstvo«, sodeloval je pri slovenskih radijskih oddajah ter bil sodelujezen pri ustvarjanju novih versko-prosvetnih, političnih in socialno-gospodarskih narodnih ustanov tudi na podeželju. Za časa obstoja škofijske kmetijske šole v Tinjah je tudi tam — kot na zavodih šolskih sester — skozi leta vedno predaval.

Z vso gorečnostjo pa se je posvečal kot član osrednjega škofijskega odbora idejni rasti slovenskega ljudstva na Koroškem v smislu duhovne zapuščine dr. Lamberta Ehrlicha in prelata dr. Rudolfa Blümila. Od leta 1966 dalje vodi kot predsednik Katoliški delovni odbor, slovensko Katoliško akcijo. S Katoliškim delovnim odborom je pripravil v naslednjih letih v slovenskih vrstah tla za celotno delo, ki je bilo povezano za Slovence s predpripravami in izvedbo koroške škofijske sinode.

Vedno se je zavzemal za koordinacijo med nemško in slovensko govorečim prebivalstvom dežele. Na nastajanju te koordinacije s predlogo o »Sožitju Nemcev in Slovencev v koroški Cerkev« je dr. Vinko Zwitter bistveno udeležen. Ko praznuje te dni v krogu svoje družine s šestimi otroki in številnimi unuki ter v krogu svojih najozjih narodnih delavcev svoj 70-letni jubilej, se pridružujemo številnim čestitkam z zahvalo za nesebični idealizem, za zgled, ki ga je dajal in ga daje kot neumoren katoliški jami delavec v službi Cerkev in slovenskega naroda.

Dr. V. I.

Slovensko prosvetno društvo Loga vas vabi na proslavo

70. OBLETNICE OBSTOJA

v soboto, 20. julija 1974, ob 20. uri v gostilni Jägerwirt v Logi vasi

Sodelujejo:

- Mešani pevski zbor iz Škofič
- Moški pevski zbor iz Bilčovsa
- Mešani pevski zbor „Mojcej“ iz Trebinje
- Moški pevski zbor iz Loge vasi

v nedeljo, 21. julija 1974,

s pričetkom ob 19. uri pa vsi na

PROSTO ZABAVO S PLESOM

prav tako v gostilni Jägerwirt

v Logi vasi

Ljubitelje lepe narodne pesmi, goste in prijatelje vabi na obe prireditvi

društveni odbor

Ek. sv. Mirko Kumer-Črčej:

(2. nadaljevanje in konec)

Iz šolske kronike pri Božjem grobu

Naslednji župan Valentin Krof je pospeševal še gradnjo učiteljskih stanovanj in šolskega vrta z lepimi nasadi.

Čeprav gredo po 4. šolskem letu vsi učenci ali na gimnazijo, v glavno ali posebno šolo, so postale tri učilnice v novi šoli že premajhne. Odpreti so morali še četrti razred. Namestili so ga v bivši šolski kuhinji, ki je ostala prazna, ko ni več deklet na domovih, da bi obiskovale gospodinjski pouk. Močno pa se je zvišalo število delavskih hišic in mladih družin, zato je postala šola premajhna. Potrebovali bi tudi telovadnico, da bi mogli še pozimi in v slabem vremenu

telovaditi. To bi bila ob 100-letnici šole želja nas vseh.

Zadnjih 15 let so poučevale na šoli naslednje ženske učne moči: Marija Aleško, Brita Lavsekar, Jožefina Weis, Gizela Smole, Ana Mairitsch, Marija Ojcl, Terezija Kapun in Irena Zele, kot tudi moški: Andrej Morič, Matevž Preinig, Poldej Cvelj, Mirko Kert, Friedrich Mak in Janko Tolmajer.

Tudi sposobnim načelnikom nekdanjih šolskih svetov smo dolžni hvalo, saj so 80 let skrbeli za potrebe šole. Žal nam niso znana imena vseh. Vemo le za Valentina Podgornika, Andreja Riedlna, Filipa Krofa,

Proizvodne skupnosti v prireji mesa na Koroškem

(Razvoj v letih 1968—1973)

Pričetek organizirane prireje mesa in njevoega vnovčenja na Koroškem sega nazaj v leto 1964. Tedaj se je v območju Pliberka združilo nekaj kmetov v Južnokoroški krožek za zrejo in pitanje prašičev ter stopilo v stike s kmetijsko zbornico in z Zvezo koroških rafjaznovk. Le-ti sta pričeli podpirati prizadevanja krožka v obliki nasvetov, nadzorovanja zreje in pitanja ter v obliki nakupa merjascev, ki so pozitivno reagirali na preverjanje uspeha pitanja in klavnosti in v obliki jamstva odkupa za spitate prašiče, ki so kmalu dosegli tip mesnatoga prašiča.

Zbrane izkušnje v tem krožku na eni strani in nekatere priprave s strani Zveze rafjaznovk po drugih krajih (plemenilni krožki) so omogočili, da je leta 1968 prišlo do ustanovitve nadaljnjih proizvodnih skupnosti v prireji mesa. Strokovno in organizacijsko je bil s tem poverjen oddelek za tržno gospodarstvo koroške kmetijske zbornice, odkup in vnovčenje pa je prevzel oddelek za promet z živino Zveze rafjaznovk, pozneje pa Agrosserta.

Delo proizvodnih skupnosti je bilo osredotočeno na eni strani na prirejo pujskov, na drugi pa na pitanje mladih goved. Ta usmeritev je bila potrebna zaradi tega, ker so se medtem pričela kazati vidna znamenja koncentracije v pitanju prašičev, na področju govedoreje pa opuščanja prireje mleka in mesa s strani večjih ravninskih kmetov. Regionalno gledano so te skupnosti predvsem nastale v območjih z viški ponudbe mesa. V prirejo pujskov so bili vključeni tudi manjšinski gorski kmetje in to po presoji, da za zagotovitev obstoja potrebujejo dodatno proizvodno panogo, ki ni vezana na obseg rastlinske proizvodnje.

I. Proizvodni program „Južni pujskec“

1. RAZVOJ IN STANJE SKUPNOSTI ZA PRIREJO PUJSKOV

V prireji pujskov deluje sedaj 13 skupnosti. Prva (Pliberk) je nastala leta 1964. Leta 1968 so se ji pridružile skupnosti v spodnji

Labotski dolini, v zgornji Dravski dolini in v dolini Mele (Mölltal). Leta 1969 je prišlo do njihove ustanovitve v zgornji Labotski dolini, v Ziljski Bistrici in v okolici Velikovca, leta 1970 pa v srednji Labotski dolini, v okolici Feldkirchna, v Brežah (Fresach) in Penku v spodnji dolini Mele. Leta 1971 je sledila skupnost v Kötschachu na zahodnem koncu Ziljske doline, leta 1972 pa skupnost v okolici Št. Vida ob Glini.

Temu ustrezno sta se razvijala tudi članstvo in proizvodnja v programu „Južni pujskec“, kakor to kaže naslednji pregled:

Stanje konec članov	1968	1970	1972	1973
priznanih svinj	111	259	289	299
= φ na člana	331	1571	2102	2194
	3,0	6,6	7,3	7,3

Temu odgovarjajoče se je razvijala tudi prireja „Južnih pujskov“ in njihov donos na včlanjenih kmetijah. Od navedenih svinj je bilo prijavljenih:

leta	1969	1970	1971	1972	1973
gnezd z živo roj. pujski prizn. „južnih pujskov“	473	1479	2715	3216	3615
= φ na gnezdo	5166	15085	26728	31542	35923
= φ na včlanjeno kmetijo	4488	14067	24983	30289	34168
delež na obrtnih zakoljih prašičev na Koroškem (v %)	9,5	9,5	9,2	9,4	9,4
	24,5	54,3	98,5	105,0	114,0
	3,5	9,9	16,5	20,0	25,0

Prof. dr. Jože Demšar - 75 let duhovnik

(Nadaljevanje s 3. strani)

nastopil službo kaplana v Kočevju, nato pa je prišel za prefekta v malo semenišče v Alojzjevišču v Ljubljani. Ko pa so odprli zavod sv. Stanislava v Sentvidu, je postal tamkaj prefekt in tudi profesor. Med tem je napravil tudi doktorat iz teologije na Dunaju. Ko pa se je leta 1914 začela prva svetovna vojna, je prišel za profesorja verouka na državno učiteljsko v Ljubljani, kjer je ostal do leta 1932. Ko se je po vojni ustanovila ljubljanska teološka fakulteta, je bil leta 1920 imenovan za predavatelja pedagogike

Ta delež je pomemben tembolj, ker je delež skupnosti na deželni številni plemenstkih svinj šele konec leta 1972 dosegel 10 odstotkov.

2. VNOVČENJE PUJSKOV

Od zgoraj navedenega števila „Južnih pujskov“ je bilo s posredovanjem oddelka za promet z živino in od 1. 1. 1971 od poslovnega združenja Agrosserta v pitlišču posredovanih

1969	1039	pujskov
1970	6450	pujskov
1971	15351	pujskov
1972	19198	pujskov
1973	21925	pujskov

Agrosserta je kot posrednik partner v 11 skupnostih, v eni teh skupnosti je posrednik podjetje Prochaska v Feldkirchnu, v drugi pa kmetijska zadruga Št. Vid ob Glini.

Agrosserta ima za vsako skupnost pri bližnji kmetijski zadrugi urejeno prevzemališče pujskov, kjer jih prevzema vsakih 14 dni. Osnovo posredovanja predstavljata na eni strani dolžnost članov, da za prodajo namenjene pujske teden dni prej ponudijo Agrosserti oz. bližnji kmetijski zadrugi, na drugi strani pa obveza Agrosserte, da bo vse ponujene pujske prevzela. Cena teh pujskov se ravna po ceni na avstrijskem trgu s pujski, pri čemer velja za te pujske sistem v naprej določene osnovne cene. Osnovna cena velja za prvih 20 kg povprečne teže pujskov, cena za 21 do 25 kg je določena za 20 šil./kg, cena za preostale kg pa s 14 šil./kg.

(Dalje prihodnjič)

Državni udar na Cipru Makarios živi

NIKOZIJA. — V ponedeljek je nacionalna garda, ki ji poveljujejo grški oficirji, izvedla državni udar, in strmoglavila demokratični režim predsednika nadškofa Makariosa. Vojski so oklical za novega predsednika Nicolasa Georgiadesa, čigar borbeno ime je Sampson, lastnika časopisa „Machi“, ki verno odraža stališče atenskih polkornikov. Sprva so mislili, da je v udaru padel tudi nadškof Makarios, pozneje se je izvedelo, da se je rešil na angleško oporišče, potem pa je z vojaškim letalom zapustil Ciper.

Predno je predsednik Makarios zapustil otok, je pozval ciprsko ljudstvo, naj se bori proti novim nasilnežem, da bi ponovno vzpostavili demokratični režim, ki je edino jamstvo za ohranitev samostojnosti. Veseli se trudijo, da bi našle rešitev, ki bi bila sprejemljiva za vse. Medtem je Turčija zahtevala od Velike Britanije, da skupno podvzmeta korake za razčiščenje napetega položaja na strateško tako važni točki, kot je Ciper. Moskva pa je zapretila atenski vojaškemu režimu z vsemi posledicami. Poročevalska agencija TASS je najostreje obtožila tuje sile, ki so vodile udar proti pravi vladi nadškofa Makariosa.

Seznani smo . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

posegli v razprave, kar jim je prineslo priznanje navzočih ter zardilo, da bodo zastopniki raznih manjšin vedno pripravljeni dokazovati solidarnost v boju za našo enakopravnost.

O problematiki gospodarskega položaja manjšin, je prof. Aleš Lokar omenil, da mora manjšinska skupnost biti zelo pozorna glede izgube lastnih proizvodnih faktorjev in mora v zameno zahteve primerno odškodnino. V zameno za svoje delo, zemljo ali kapital, mora zahtevati javne institucije in ustanove v manjšinskem jeziku.

Za gospodarski položaj koroških Slovencev je podal višji vladni svet. dr. Pavel Apovnik poročilo, v katerem je opozoril na škodljivost združevanja majhnih občin na Koroškem za slovensko narodnostno skupnost. Ker obstajajo obsežna področja južne Koroške gospodarsko nerazvita, se prebivalstvo stalno seli v razvitejše predele koroškega centralnega prostora. To pomeni za Slovence veliko škodo in nevarnost, ker ni pogojev za ohranitev jezikovnih in kulturnih posebnosti koroških Slovencev.

Nato je dr. Avguštin Malle govoril o poskusih preštevanja koroških Slovencev, ki je orisal prakso nacističnih in drugih preštevanj, ki je usmerjena na zniževanje števila pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti.

Posebne pozornosti so bili deležni trije mladi predstavniki koroških Slovencev, Zdravko Velik, Avgust Brumnik ter Feliks Wieser. Stvarna razprava Velika je vzbudila močno zanimanje, ko je govoril o delovanju protislovenskih organizacij kot „Südmarch“, ki hujska proti, za Slovence nezadovoljivem šolskem sistemu.

V tretji komisiji za ustavnopravno vprašanja je dr. Franci Zwitter jasno pokazal, kako avstrijske oblasti ne kažejo volje za rešitev vprašanj koroških Slovencev, ker celo po dvajsetih letih, odkar velja državna pogodba, Avstrija noče izpolniti svojih obveznosti. O posameznih določbah avstrijske državne pogodbe je razpravljal dipl. jur. Filip Warasch, ki je prikazal delovanje organizacij, ki nasprotujejo realizaciji državne pogodbe in zasledujejo iztrebitev slovenskega prebivalstva na Koroškem. To vse pa je treba videti v sklopu z dejstvom, da Avstrija še nikoli ni bila denacificirana, da so take mračne sile še danes v koroških organizacijah aktivne.

nitega gospoda in človeka, pa bi rada že danes umrla.“

Vsi, ki so se udeležili izredne slovesnosti v cerkvi sv. Petra v Ljubljani, ne bodo mogli nikoli pozabiti besedi, ki jih je 97-letni jubilar izrekel:

„Življenje je kratko pa tudi lepo, če je odraz božje lepote in dobrote. Treba je živeti po pameti in veri . . .“

Dr. Jože Premrov

Gradiščanski Hrvati na Koroškem

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi vse rojake in goste iz okolice Vrbskega jezera na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v petek, 19. julija, ob 20.30 v hotelu Korotan v Sekiri

Vodja skupine: Mirko Berlaković Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLO-SLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi vse rojake in goste iz okolice Baškega jezera na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v soboto, 20. julija, ob 20.30 v Kulturnem domu v Loča

Vodja skupine: Mirko Berlaković Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLO-SLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi rojake in goste iz Podjune na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo, 21. julija, ob 20.00 v farni dvorani v Škocjanu

Vodja skupine: Mirko Berlaković Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLO-SLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Farna mladina v Železni Kapli vabi vse prijatelje

HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo, 21. julija, ob 10.30 v farni dvorani v Železni Kapli

Vodja: Mirko Berlaković Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLO-SLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Nizka raven avstrijskega lahkoatletskega prvenstva

V Gradcu je bilo letos tridnevno avstrijsko prvenstvo v lahki atletiki. Izidi tega prvenstva pa so bili tako slabi, da lahko govorimo o padcu zmogljivosti avstrijskih lahkoatletov. Res je, da je na slabe rezultate vplivalo tudi deževno vreme, vendar so bili rezultati pri moških in ženskah ne glede na to sramotni. Nasproti lanskemu letu je bilo od skupno 19 rezultatov, 13 slabših. Pri ženskah je bil rezultat še poraznejši, le pri eni disciplini je bil rezultat boljši od lanskega.

Funkcionarji Avstrijske lahkoatletske zveze in nekaj prisotnih strokovnjakov je bilo presenečeno nad maloštevilnim moštvo tekmovalcev oziroma tekmovalk, kakor tudi maloštevilnim občinstvom na lahkoatletskem tekmovalcu.

Tudi rekordov je bilo malo. Salzburški lahkoatlet Luka Rettenbacher je postavil v skoku ob palici s 4,70 metra nov avstrijski mladinski rekord, v troskoku pa je Georg Werthner (ULC iz Linza) s 14,80 metra postavil nov avstrijski mladinski rekord. Tako je bil Luka Rettenbacher edina velika svetla točka avstrijskega lahkoatletskega prvenstva.

Pri moških je bilo vobče malo zadovoljivega: le tekač na dolge proge: 5000 in 10 tisoč metrov Händlhuber od linškega VÖEST je z zmagama potrdil vrhunsko

zmogljivost. Boljše je bilo v skoku v višino: Tschirk je skočil 2,03 m, v skoku v daljino pa je Matzner (ATSV iz Linza) dosegel znamko 7,38 m. Boljši od lanskega leta so bili tudi meti diska: Matouš je vrgel disk 58,04 m, Pektor pa kopje 76,32 metra.

Pri ženskah je Korošica Karoline Käfer dosegla trojni uspeh: 100 metrov je tekla (11,91), 200 m (24,29) in 400 m (52,81). Presenečenje prvenstva je bila Korošica Angelika Schrott, ki je premagala dosedanja prvakinjo v teku na 1500 m Marijo Sykoro (Schrottova je tekla 4:39,67).

V teku na 400 m za moške sta tekla dva atleta isti čas, in sicer Schrautzer (Post Gradec) in Zettl (TS Innsbruck) po 48,17, torej samo smo v tej disciplini dobili kar dva prvaka z enakim časom.

Poleg prvaka Luke Rettenbacherja v skoku ob palici, sta dosegla še dva Salzburžana nadaljnja državna rekorda: Evelyne Kurkowski (v pretekmovalcu) na 100 metrov z zaprekami je tekla 15,67 in Ulli Morokutti (obe US) je vrgla kroglo 12,68 m. Uspeh Salzburga je tudi 2. mesto Klaus Wetzlingerja na 400 m z zaprekami, njegov kolega Peter Rettenbacher pa tudi 2. mesto na 3000 m z zaprekami.

Hombachom se je končal prav tako po točkah v prid Csandla. Soglasno mnenje izvedencev je bilo, da Csandl športno še ni zrel za evropski dvoboj. Dunajčan naj bi septembra nastopil proti Finneganu iz Velike Britanije, Hans Orsolič pa naj bi boksal proti Johnu Straceyju, prav tako boksal iz Velike Britanije.

Ostali dvoboji večera:

Polteška kategorija: Josef Fleischmann — Alfred Fries. Avstrijec Fleischmann je po točkah premagal Nemca Friesa.

Velterska kategorija: Jaroslav Travník (Avstrija) je v peti rundi s prekinitvijo zmagal nad Alžircem Benaimom Belouardom.

KOŠARKA

SOVJETSKA ZVEZA SVETOVNI PRVAK
Z nepričakovano gotovo zmago Sovjetske zveze nad Združenimi državami Amerike (do zadnjega dneva neporažene) z rezultatom 105:94 (55:55); je olimpijski zmagovalc Sovjetska zveza osvojila v Portoriku na 7. svetovnem košarkarskem prvenstvu prvo

Poljakinja postavila nov svetovni rekord v teku z ovirami

Pred več kot 15.000 gledalcev se je ob koncu tedna na stadionu v Augsburgu odvijal mednarodni lahkoatletski dvoboj med Poljsko in Zvezno republiko Nemčijo, na katerem so zmagali nemški atleti v razmerju 239:192, medtem ko so pri ženskah slavile zmago Poljakinje v razmerju 148:130.

Višek srečanja je bil tek z ovirami na 400 metrov za ženske: kot prva je prišla na cilj Poljakinja Kristina Kacperczyk; Poljakinja je v tej disciplini postavila nov svetovni rekord v času 52,2. Zmagovalka je ob tej priložnosti dejala, da upa, da bo pri naslednjih olimpijskih igrah, ki bodo leta 1976 v Montrealu v Kanadi, postavila nov olimpijski rekord, in da se bo približala 52 sekundam. Sijajno se je odrezala Poljakinja Irena Szewinska v teku na 200 metrov; progno je pretekla v času: 22,41.

Nogometno prvenstvo INTERTOTO

Preteklo soboto se je nadaljevalo mednarodno prvenstvo INTERTOTO. V četrtem kolu mednarodnega nogometnega prvenstva INTERTOTO so avstrijske enajsterice doživlele polom; zgolj avstrijski prvak VÖEST iz Linza se je pokazal v odlični formi, saj je porazil švedsko moštvo AIK Stockholm s 6:1. Nesrečen dan je imel Sturm iz Gradca, ki je zaradi slabega vratarja Muftića (slednji, kot je znano, je bil doslej vratar pri koroškem klubu Radenthein/Beljaku), izgubil tekmo s poljskim moštvo LSK Lodž s 3:4. Muftić nam je v spominu kot izreden vratar, ki je branil včasih fenomenalno, drugič pa je spet izpustil strele, ki bi jih ubranil še tako slab vratar.

Za obe vijoličasti enajsterici, namreč za Salzburško in dunajsko Avstrijo, se je tokrat izteklo prav slabo na Švedskem: dunajsko Avstrijo je premagal Malmö FF 1:4 (1:2), Salzburška Avstrija pa je izgubila z drugim švedskim predstavnikom Osters Växjö 0:3 (0:2).

Doslej se je v prvenstvu INTERTOTA najbolje odrezala češkoslovaška enajsterica Slovan iz Bratislave, ki je v štirih igrah iztržila vseh osem točk, z golovo razliko 7:0. Veliko razočaranje je Fortuna iz Düssel-

mesto. Obe moštvi, kot tudi dosednji svetovni prvak Jugoslavija, so izgubili po eno tekmo: Sovjetska zveza z Jugoslavijo (s tremi koški razlike), Jugoslavija proti Združenim državam Amerike (prav tako s tremi koški razlike) in zadnje tekmo ZDA proti Sovjetski zvezi (11 košev razlike).

Lestvica: 1. Sovjetska zveza, 2. Jugoslavija, 3. Združene države Amerike, 4. Kuba, 5. Španija, 6. Brazilija, 7. Portoriko in 8. Kanada.

dorfa, ki je v 4. skupini na zadnjem mestu in še brez točke.

JOHN LENNON BI RAD V ZDA

34-letni John Lennon, član nekdanjega znanega ansambla Beatles, je dobil v ZDA »zeleno kartico«, kar pomeni, da se kot tujec sme zaposliti. Morda bo kasneje dobil dovoljenje za stalno bivanje na ameriških tleh.

Že več prošenj so mu doslej zavrnili, ker je bil leta 1968 v svoji angleški domovini obsojen zaradi mamil. Lennon bi rad ostal v ZDA, kjer živi tudi njegova žena Yoko Ono.

UGRABLJENI OTROK POZABIL NA STARŠE

Po sedmih mučnih mesecih upanja in obupa je zakonski par Huber iz Los Angelesa zopet objel svojega otroka. Toda očetu in materi so prišle solze v oči. Njihova petletna hčerka ju je pozabila, ni ju več prepoznala. Moški, ki je ugrabil malo Karin, jo je na psihološki način tako spremenil, da je videla v ugrabitelju svojega očeta.

Karin je bila ugrabljen lani 13. novembra. Dva meseca pozneje so v San Diegu zaradi kraje avtomobila zaprli 45-letnega Williama Knappa. Otroka, ki je bil v njegovem spremstvu in ki mu je pravil »očka«, so odpeljali v dežji dom. Policiji je postalo vse jasno, ko je Knapp, potem ko so ga izpustili na svobodo, zopet ugrabil neko dekletce in so ga pri tem ujeli.

BOKS

Orsolič in Csandl zmagala po točkah

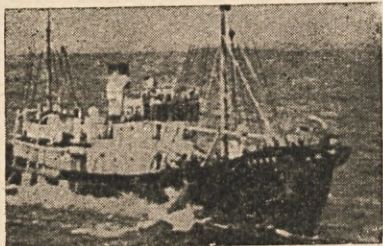
Kot predpriprava za 3. september v Celovcu načrtovana dvojna boksarska prireditelj, na kateri naj bi branila dva britanska evropska prvaka proti avstrijskim bokсарjem svoj naslov, je znani nemški bokсарski prireditelj Willy Zeller pred 1500 ljubiteljev te športne zvrsti, priredil na celovškem stadionu boksarski miting, na katerem sta igrala glavno vlogo avstrijska športnika Hans Orsolič in Franc Csandl.

Nekdanji evropski prvak velterske kategorije Hans Orsolič je boksal proti Nemcu Kurtu Hombachu. Nемеc je prve tri runde odločil po točkah zase, potem pa se je sreča obrnila na Orsoličevo stran. V šesti rundi je Orsolič poslal svojega tekmeča trikrat celo na deske, kljub temu je avstrijski bokсар zamudil priliko, da bi nasprotnika z odločilnim udarcem nokautiral, tako je zmagal le po točkah.

Drugi dvoboj je bil razočaranje za gledalce: boksarski dvoboj v srednji kategoriji med Csandlom in Nemcem Ralphom

BORIS PAHOR:

36

Parnik trobi nji

Ne, ne sme biti krivična, si pravi, saj oče vsako nedeljo poje pri maši, ki je bila že večkrat tarča napadov zaradi slovenske pridige in slovenskega petja, a ne odpusti mu malenkostnih dejanj, kakršno je na primer tisto s kraljevim portretom. Saj je prav, človek mora biti v režimskih sindikatih, če ne, mu ne dajo službe, in tako bi, na primer, njen oče ne imel dovoljenja za prostor na trgu, a kakšno potrebo je na primer imel, da je obesil v sprejemno sobo sliko kralja Viktorja Emanuela III.? Talisman? A prosim te lepo, kakšen talisman naj ti bo to! Vendar je prepričan, da bi bil vsakdo, ki bi prišel vohat v njihovo stanovanje, dobro razpoložen, če bi se že ob vstopu v stanovanje srečal s kraljem Italije in cesarjem Abesinije! Pa tudi na stanovalce v hiši, na sosede in še posebej na vratarja je, po njegovem, treba misliti. Kadar pride kdo od kvesture po informacije, h komu gre, če ne k vratarju ali pa k sosеду, če po naključju ni vratarja? No, vidiš, zakaj je dobro, da visi kralj na steni sprejemne sobe; slika jim hitro skoči pred oči, kakor jih kdo vpraša za podatke o naši družini. Seve, najbrž se tudi sam zaveda, da bi to v določenem trenutku prav nič ne pomagalo, a mogoče mu tista lepenka v okviru res služi kot amulet, da odide bolj miren k prijateljem, ki ga pri svetem Jakobu čakajo za redno popoldansko balincanje. Sosedeje? No, viš, vsak trenutek je na primer tukaj soseda, ki stanuje nasproti; saj ni hudobna, narobe, zelo pobožna in zelo zgovorna, isto velja za njenega moža, za njeno sestro in tako dalje. No, vse lepo in prav, zelo dobri

ljudje, samo da iz tega razmerja izključiš vse, kar je kočljivega. Naravno jim je, da v italijanski državi vsi govorijo po italijansko, in celo če omeniš slovensko molitev, se bo draga soseda zdrznila, češ kdo in iz kakšnega razloga se drzne upirati latinskemu in italijanskemu besedilu! Kakor di se je Bog naučil slovniče samo teh dveh jezikov. A kakšenkoli kljub vsemu ona, Vera, vendar pomisli, da ravna njen oče modro, čeprav ne ve, kam bi umaknila pogled, ko prečka sprejemno sobo; oče je menda na trgu tako dobro spoznal italijanske ljudi, da ve, kako odgovarjajo na zunanje dražljaje.

Ona pa se je takrat spomnila pogovora z Danilom o načinu, kako so se skozi vso zgodovino slovenski ljudje odzivali dogodkom; če že niso zmeraj obešali na stene tujih vladarjev, jim je pa zmeraj visel v srcu medaljonček z njihovo podobo. In to so pobožno negovali in skušali biti pridni otroci, medtem ko so hkrati še zmeraj vztrajno rabili domače besede; kakor Verin oče, ki v nedeljo poje v zboru na koru. Saj, nekaka obramba je tudi to, podobna pa je nojevemu ravnanju in se ne povzpne niti na stopnjo pasivnega odpora kakega Gandhija. Vendar je, kljub vsi zgrešenosti značaja, ki je zaradi svoje skrivnostne trdoživosti spoštovanja vredna. In morebiti je usojeno, si misli, da bo prav tukaj, na skrajnem robu slovenske zemlje, podzavestna navezanost na svetost domače besede vzkiila v odkrito in razločno uporno zavest.

Na Miklavževu se je, kakor po navadi, Trst sprostil in zadelo se ji je, da se skozi režo v ozračju vrača dih preteklosti iz časov, ko je bilo mesto tisti sijajni emporij, o katerem so ji toliko pripovedovali v mladih letih. Bilo je, kakor da so zdaj, kakor pozneje o pustu, častitljivim poslopjem spet oživila njihova terezijanska obličja. Ker praznik, ki naj bi bil predvsem praznik otrok, je v resnici praznik vseh, ki v naklonjenostjo, v kateri je tudi drobci nezavedne hvaležnosti, sprejmejo nedolžno sprosteve. Belolasi in belobrazi starec z mitro na glavi in s škofovsko

palico v roki prinaša z valom neresničnosti, v katero je ovit, kratko premirje v osvraženi, zamotani in nič dobre obetajoči stvarnosti. To velja bolj ali manj za vse tržiške ljudi, za Slovence pa še posebej, ker pod varstvom Miklavževoga plašča in v šumu in gibanju, ki ga sproži njegov prihod, nekoliko zrahljajo nenehno napetost in vztrajno nadzorovanje čustev in besed.

A njo vsako leto znova prevzamejo stojnice in vozički na Akvedotu, kakor da mora najti najpoprej ob njih stik s skritim srcem mesta. Pomeša se med tesno gnečo, ki se počasi premika po dolgem drevoredu, in obdaja jo občutek srečne sproščenosti v ozračju pisane in glasne igrivosti. Ker stojnicam, na katerih so razstavljene igrače, sledijo zdaj stojnice s skladovnicami ozkih, srednjih, dolgih kosov belega mandolata, kupi slaščic iz žganega sladkorja. In medvedi in avtomatični avtomobilčki in samogibne miške dišijo po pečenih mandeljnjih, po tekočini za čiščenje madežev, ki jo branjar zliva na krpo, po krompirjevem soku, ki uhaja izpod noža za lupljenje krompirja pri sosednem branjevču. In nad svetlobo karbidovk, ki napadajo množico s svojim rezkim sojem, nad klici prodajalcev se vzdiguje glas otroških piščalk in lepenkastih trobent, a najbolj gre skozi ušesa prav pisk drobnih lesenih piščalk, ob katerih je ovit elastičen mehur, ki se pod vneto otroških pljuč nabuhne v rdeč balon; ko se usta umaknejo od piščali, uhaja iz rdeče krogle oster pisk, od katerega se ježijo suhe veje divjih kostanjev drevoreda. Da, zakaj piski se vžigajo na vseh koncih, vmes pa treskajo petarde in ritmično pokajo pištole, medtem ko gruča fantov zasleduje dekleta in prožijo vanje žoge iz sukna. Žoge so pisane in napolnjene z žaganjem, z dolgo tenko elastiko pa so pritrjene na prst zasledovalca, ki ujame spet majhno kroglo, potem ko se vrne s pričeske, v katero je bila smuknila... Igra, brez katere bi se najbrž Miklavž dolgočasil, in nji se zdi, da se ne bi jezila kakor nekatera dekleta, ko jim žoga oplazi pričesko, sprejela bi igro kakor sprejema piske elastičnih balonov, ker vse to

URBAN MAČEK:

(6. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

Prišla je torej vigred leta 1905, ko smo se mi preselili od Štibarja dol niže na Grablje. Sosedje tam gori so nas težko pogrešali, ker ni bilo več tistega veselega življenja, kakor sem ga prej opisal. Pri Štibarju je bilo vse tiho in polje, ki je bilo prej skrbno obdelano, je ležalo zdaj vse v ledinah, ker ga nihče ni več obdeloval. Tako je minilo šest let. Ker torej posestnik ni znal gospodariti, je bilo leta 1911 posestvo zopet naprodaj. Na pobudo Štefana Kralja, ki je bil tedaj župan libuške občine, se je združilo nekaj kmetov in so ustanovili Živinorejsko zadrugo ter so kupili to bivše naše posestvo v ta namen, da bi tam živino pasli. Ta živinorejska zadruga še danes obstaja in kmetje gonijo gor živino poletni na pašo.

Pa kakor sem v začetku zapisal, da je bila tam gori moja rojstna hišica, kamor sem rad zahajal, moram zdaj žalibog povedati, da tiste hišice ni več, ker so jo pred petimi leti podrli. Stara hiša je bila lesena, toda še precej dobro ohranjena. Postavili so potem res lepovo novo hišico, ki pa za mene vendarle ni tako privlačna, kot je bila prejšnja, pa četudi je bila čisto preprosta.

Ko je leta 1971 obhajala Živinorejska zadruga svojo 60-letnico obstoja, je č. g. mestni župnik Kulmež to novo hišo blagoslovil. Prišlo je lepo število ljudi skupaj, seveda največ z avtomobili. Bilo je to res nekaj posebnega in se kaj takšnega še ni zgodilo. Pa še v tem so napredovali, da so lani dobili električno napeljavo in jim bo s tem marsikatero delo olajšano, ker so po gorah vsa kmečka dela bolj težavna.

Da so tudi gostilno odprli, je tudi prav, saj odkar vodijo gor lepe ceste kar od treh strani, je postal Štibarjev vrh priljubljena izletniška točka za turiste, in tudi za domačine bolj privlačen. Izletniku se nudi lep razgled na eni strani dol v Labotsko dolino in na goro Gólico (Koralpe) na durgi strani pa tja proti Peci; vidi se tudi del Podjune. Če greš dobre četrte ure gor proti severu in prideš do kmeta Ravnjaka, se ti pa nudi lep razgled proti Svinški planini in, če je čist zrak in imaš daljnogled, se vidi celó Veliki klek (Großglockner). Res nekaj lepega je tudi, da je bil Štibarjev križ prenovljen leta 1960 in slovesno blagoslovljen. Po dolgem dolgem času je spet začelo novo življenje na Štibarjevem vrhu.

O Črčejevemu očetu in o Šmarjeti

Minilo je že nekaj časa od tega, odkar nas je Črčejev oče z Blata pri Pliberku po-

vedel po radiu čez Komelski vrh in dol po Belšaku na Grablje. Marsikaj zanimivega smo slišali o teh gorskih krajih. Moj namen pa je, da povem nekaj o Šmarjeti, kjer že tudi dolgo let hodim od hiše do hiše in razpisujem, kar mi je od občine predpisano. Pa preden to začnem, se čutim dolžnega, da še o tem Črčejevemu očetu nekaj povem, o možu, o katerem bi s Simonom Gregorčičem lahko rekel: „Kje tak je še med nami mož?“ — kot on, ki nam je že toliko lepega napisal v Našem tedniku in v dveh knjigah „Po sili vojak“, kjer nam doživlja tam na daljni ruski fronti tako zanimivo popisuje, da smo ju z užitkom brali in ju bomo še brali. Pa tudi po radiu nam je velikokrat govoril in nam še zmerom vé kaj zanimivega in koristnega povedati, zato ga vsi radi poslušamo. Njegova globokovernost mu je tudi prav gotovo pomagala, da je prišel zdrav s fronte, kjer je bil neštetokrat v smrtni nevarnosti. O, da bi tudi naša mladina posnemala njegov vzgled in bi tako mogla na prave poti ostati!

Črčejevemu očetu se prav iz srca zahvalimo za vse, s čimer nam je v svojih spisih ali po radiu lepih uric napravil in nam jih še bo. Želimo mu, da bi ga nam Bog še dolgo let ohranil!

OJ, ZDAJ GREMO...

Ne morem verjeti, to je nemogoče! A vendar je žalostna in kruta resnica, ki se ji ne morem izogniti. Poslavljam se od osnovne šole, od učiteljev in učiteljic, od dolgoletnih sošolcev...

Osem let je minilo od takrat, ko sem prvič prestopila prag osnovne šole ter začela spoznavati svoje vzgojitelje ter prijatelje. Kmalu mi je šola postala drugi dom. Toliko novih stvari sem spoznala, postala sem vneta ljubiteljica knjig, za kar so me navdušili pri slovenščini. V mislih sem potovala v tuje kraje, saj sem vedno rada prisluhnila zemljepis. In kaj vse sem si zapomnila pri matematiki, fiziki, angleščini in drugih predmetih!

Lepo je bilo v teh osmih letih. Kaj vse sem doživela: bila vesela, žalostna, razočarana. Včasih bi najraje zbežala iz razreda, kadar mi je bilo hudo zaradi slabih ocen. Vendar sem v šolo rada hodila, saj sem hotela vedno zvedeti kaj novega, in v tem pri-

Ko gremo proti Šmarjeti, že od daleč vidimo cerkvice, ki je prva, ki našo pozornost privabi nase. Gotovo jo iz dna srca pozdravimo. „Oj cerkvice vrh Šmarjete, oj cerkvice bela, srčno pozdravlja te duša vesela!“ Saj je malo po gorah takih krajev, kjer bi njih prebivalci imeli v svoji sredi tudi cerkev s pokopališčem, kakor je tu v Šmarjeti. Dokler morejo, se ljudje tukaj trudijo z delom po travnikih in njivah, a ko obnemorejo od težkega dela in pride čas, ko se morajo posloviti od tega sveta, jih položijo pri tej cerkvi k večnemu počitku.

O zgodovini te cerkve naj zapišem to, kar je zapisal pokojni dekan in zgodovinar Blaž Singer iz Roža v Nedelji leta 1935: „Cerkve se sicer že leta 1430 imenuje, toda sedanja stavba je iz prve polovice 17. stoletja. Glavni oltar sv. Marjete je iz leta 1700 in dva stranska oltarja sta iz srede 17. stoletja.

Pred nekaj časa je bila ta cerkev lepo prenovljena, za kar gre v prvi vrsti zahvala pliberškemu župniku č. g. Kulmežu, pa tudi Šmarječanom in tudi drugim vernikom, ki so denar za to darovali. Tudi nove stole je cerkev dobila in električno zvonjenje. Bog naj povrne vsem, ki so k temu pripomogli! Pa tudi Šimejevih dveh Anzana in Lene, ki že dolgo let skrbita za cerkev v Šmarjeti, ne smemo pozabiti, Anza kot mežnar, Lena pa skrbi za snago in okras cerkve. Bog naj jima za vse to obilno povrne in naj jima da zdravje, da bi še naprej mogla to delo vršiti!

(Dalje prihodnjič)

čakovanju me tovariši in tovarišice niso razočarali. Včasih so nas naši vzgojitelji grajali, se jezili in takrat smo učenci godrnjali, da so sitni. Danes pa, ko odhajamo, smo jim za vse hvaležni, saj smo spoznali, da so imeli velikokrat prav.

Danes, ko to pišem, smo se že razkropili. Zadnje leto smo se kar dobro razumeli ter si med seboj pomagali, zato je bilo slovo težko in grenko.

Razmišljam o zadnjem prihodu v šolo. Ta dan smo imeli tudi valetu. Še poprej smo predali sedmarjem ključ ter jih poučili, kako naj se obnašajo, če hočejo iti po naših stopinjah. Takrat smo si na tistem želeli, da bi bili radi spet na njihovem mestu, toda...

Potem so nas poklicali v razred, kjer smo dobili spričevalo. Kar verjeti nisem mogla, da je to zadnje osnovnošolsko spričevalo. Po podelitvi in poslovilnih besedah

mirno decembrsko morje prav do bleščečih žarnic, je brez priče povezoval zbrane z duhom zemlje. Ne, docela brez priče ne, ker si ni bilo mogoče misliti družabne prireditve, ne da bi bili zraven poslaniki policijskega skrbništva, a tista dva moža, ki sta sedela ob vходу in buljila v besede, ki so nerazumljive plavale po zraku in zbužale smeh, nista mogla motiti občutka pristnega doživljanja. Ravno narobe, zavest o njuni pričujočnosti za mizo ob vходу je dajala skoraj vtis varnosti, ker sta bila podobna dvema gluhima čuvajema, ki varujeta vrata.

Vedela je, da bo dobila darilo od Vere, in tudi ona je pripravila zavitek zanjo, presenetil pa jo je Danilo s sandalami, ki so spominjale na obuvala starih Grkov. Prav gotovo jih je poslal Veri in naročil, naj jih odda za Miklavžev koš. Miniaturenega Prešerna, ki je bil vtaknjen v eno od kalabrijskih sandal, pa je verjetno Danilo naročil komu drugemu, ki si je priskrbel knjizico iz Ljubljane. Vsekakor pa se je spomnil, da ji je obljubil majhnega Prešerna, ko mu je ob njegovih knjigah zavidala drobno usnjeno izdajo. In sredi šumne dvorane si je mislila, da ni mogel izbrati darila, s katerim bi bil bolj skrajšal razdaljo med Cosenzo in Grljanom; prav zaradi tega občutka skoraj otipljive Danilove bližine pa se je tisti trenutek zavedela njegove resnične odsotnosti, in kakor senca jo je oplazil strah, da bo za zmeraj ostala tako daleč od nje.

Odginala je seve mrko slutnjo, vendar bi najrajši bila sama, da bi mu pisala in se pomirila, a prišla je z Vere in z njo se bo vrnila. Tako ji ni bilo dosti do plesa, ki se je sam po sebi razvil kot dopolnilo vedrega razpoloženja; a ko sta se približala Riko in Ladi in je Ladi prosil Vere za ples, Riko pa njo, se je vadla splošni želji po sprostitvi, in to toliko bolj, ker so drugi godrnjali, češ da bi bilo treba komunistu Riku prepovedati vstop v njihov krog.

Kakor je njegova postava močna in klana, tako ima njegov obraz na sebi nekaj trdega; tako je mislila o njem prej, ko pa se je vrtela z njim, je še spoznala, da je v pogovoru jedeč, tako da je tisti trenutek občutila, da je na

takšen način posmehljivi samo človek, ki je dosti skusil. Saj to vé, da je bil večkrat zaprt, a tudi Robert je šel skozi številne ječe, prav tako visokošolec Stanko, ki ji ga je predstavil Danilo pred odhodom, a pri obeh teh dveh je opazila nekako tiho, ujetu, stisnjeno trmo, ki vsa zgoščena in temna čaka, da bi se mogla sprožiti in maščevati topo zavest ponižanja. Riko pa ne, Riko gleda zviška prav tako na okolico kakor na grenka doživljanja. Vsaj tako se ji zdi. Nima pa dosti časa za razmišljanje, ker mu mora odgovarjati, ko se posmehuje možu s košem, ki da bo prav zagotovo zelo dosti pripomogel pri boju za staro pravdo.

Nehoté je pomislila, da je tudi sama nekoč imela vtis o jalovosti takšnega zbiranja, odgovorila pa je, da ima zdrav človek tudi pravico po razvedrilu, poleg drugega pa je to razvedrilo skupno in v prepovedanem jeziku.

„Že,“ je tedaj rekel, „samo da v tem primeru ta jezik ni kdove kako prepovedan. Vse to veselje se razvija pod pokroviteljstvom tistih dveh stricev tam ob vratih.“

Da, in imel je prav, a je bil istočasno tudi krivičen, in prav v ti njegovi krivičnosti je čutila njegovo skrito razočaranje in odpor, ki je obenem piker in trpek.

„To, kar praviš, bi bilo res, če bi se vse delovanje omejilo na miklavževanje in plese,“ je tedaj rekla. Hkrati pa si je priznala, da jo je nekako izbral med vsemi pričujočimi dekleti, da ji je prišel govoriti o tem, to se pravi, da jo je ločil od tistih, ki so prišle samo zaradi nagnjena svoje ženske čudi, da bi se razdale v ritmičnih zvokih, v zmago-slavju in šumenju plesnih oblek. Nekaj je moral vedeti o njeni zvezi z Robertom, morebiti tudi o potovanju v Padova.

„Boj proti fašizmu se ne vodi s kadencami foxtrota,“ je rekel.

Nakar mu je ona odgovorila: „Zakaj pa ne? Ali vojaki ne preslepajo sovražnika s tem, da svoje topove pokrijejo z oljčnimi vejami, z leskovino, z najbolj nedolžnimi listi pač?“

(Dalje prihodnjič)

V. M. VOLK:

Otroške oči

*Če ti pogledam,
otrok moj, v oči,
lastni raj vidim
presanjanih dni,
ko mi je svet bil
še sladka skrivnost,
vsak dan življenja
krlilat in preprost;*

*sonce na nebu —
žareči cekin,
ki sem ga sneti
hotela z višin
in ga prinesli
na dlan mamič,
da njeno srce
se razveseli.*

*Taka nedolžnost
ti sije z oči
in me spominja
presanjanih dni.*

ravnatelja ter obeh razrednikov, se je začela valetu. Čas je hitro tekkel in ob desetih smo si zadnjikrat segli v roko ter si zaželeli v življenju vse najboljše.

V spodnji avli je tovariš začel peti pesem: „Oj, zdaj gremo...“ Nismo mu mogli pomagati, saj so nas dušile solze. Hudo nam je bilo, da odhajamo, in v joku smo iskali tolažbe. Razšli smo se. Nikoli več ne bomo posedali skupno v klopeh, se učili, hodili na izlete... Vse to je minilo mnogo prekmalu. Kljub temu pa nas bodo na lepe šolske dni spominjali dogodki, ki jih zlepa ne bomo pozabili, čeprav si bomo nabirali znanje v drugih šolah ali si na različnih delovnih mestih služili kruh...

N u š k a

V zaporu se pogovarjata zapornika.

„Zakaj si pa ti tukaj?“

„Iz gostilne sem šel v avto. Pa ti?“

„Z avtom sem šel v gostilno.“

Vlak je zavozil v predor. Neki potnik reče čez čas:

„Se nikdar se mi ni zdel ta predor tako dolg.“

„Ne pozabite,“ mu pove drugi, „da se vozimo v zadnjem vagonu.“

Celovec

NEDELJA, 21. 7.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 22. 7.: 13.45 Informacije — Otroci igrajo za otroke. — TOREK, 23. 7.: 9.30 Zborovska glasba. — 13.45 Informacije — Šport — Zvoki za mlade — SREDA, 24. 7.: 13.45 Informacije — Mali ansambli — Cerkev in svet. — ČETRTEK, 25. 7.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 26. 7.: 13.45 Informacije — Glasba za razvedrilo. — SOBOTA, 27. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Avstrija**1. PROGRAM**

NEDELJA, 21. julija: 16.30 Za otroke od 7. leta dalje: Cirkuški konj — 17.25 Calimero, risarski film — 17.30 Za družino: George: „Vsak začetek je težak“ — 17.55 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.00 Poezija tehnike — 18.45 Heinrich Harrer poročila: Mrliški kolci Dajakov — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Sport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 Kraj dejanja: „Strup“ — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 22. julija: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zabava s Charlijem — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu: „Pravica ali teror“ — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 23. julija: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi: „Amat el Ghandur“; po motivih Karla Maya — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 25. julija 1934 — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 24. julija: 11.00 Program za delavce: „Velaba kliče“ — 12.35 Sport — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Poletni dan s Pezi — 17.15 Za otroke od 7. leta dalje: Indijanska reka — 17.40 Antena; mednarodni mladinski magazin — 18.00 Najboljše iz serije: Stan Laurel in Oliver Hardy — 18.25 Otroški svet od A do Z, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.05 25. julija 1934 — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 25. julija: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi: „Beg“, po motivih Karla Maya — 18.25 Otroški svet od A do Z, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Slavne ženske (5. nadaljevanje): Tri debele ženske iz Antibesa — 21.05 Sanje cvetov in načrtovanje okolja: Dunaj 1900 — 21.55 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 26. julija: 11.00 Program za delavce: Samo komedijant — 18.00 Zeleni svet: Novosti iz kmetijstva — 18.25 Bobby in Potepušček, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: „Njegova zadnja čaša“ — 21.20 Prestolnica 2. rajha — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.10 Balduin, poročni godrnjač; šaloigra.

SOBOTA, 27. julija: 17.00 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica — 17.25 Za družino: Klub seniorjev — 18.25 Bobby in Potepušček, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Mala revija: Heinz Holeček — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Drhal Powenz, petdelna serija po romanu Ernsta Penzoldta — 20.20 Sport — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Nedeljski film iz življenja na Divjem zahodu: Topovi za Cordobo.

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

2. PROGRAM

NEDELJA, 21. julija: 13.00—17.00 Mednarodno teniško prvenstvo Avstrije iz Kitzbühla: finale za žensko posamezno; finale moških posamezno — 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Stojl — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Avstrijska ljudska komedija: „Zemlja“ — 21.45 Vprašanja kristjana — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 22. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kadar oče s sinom — 21.15 Vaš nastop, prosim — 21.55 Avstrija v sliki — 22.15 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 23. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF — danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Qualtinger, portret — 21.25 Enaindvajset: kviz za vse, ki mnogo vedo — 22.10 Avstrija z Južno Tirolsko — aktualno — 22.30 Znanje — aktualno — 22.55 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 24. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Hans Moser — pogled nazaj: „Samo komedijant“; usoda igralca iz dobe rokokoa — 21.40 Avstrija v sliki — 22.00 Orientacija — 22.25 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 25. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 22.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Portugalska: luzitanski preokret — 21.05 Vesoljska ladja Enterprise — 21.50 Avstrija v sliki — 22.10 Čas v sliki in kultura — 22.40 Šport.

PETEK, 26. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Blaženost hudiča (Hvala, teta); družbeno kritični film prvenca Salvatora Samperija (1967) o mladostniku iz bogate družine, ki iz protesta proti svojemu okolju simulira hromost — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 27. julija: 16.10 Onedlinova linija: „Smrtno vražjeverstvo“ — 17.00 „Pošast v Cantervillu“; film o angleški pošasti na gradu, po romanu Oscarja Wildeja — 18.30 Mini-Max — 18.55 Glasbena poročila, nato klub glasbenikov — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 „Na lep modri Donavi“, igra Franca Hesla — 21.45 Čas v sliki.

Ljubljana

NEDELJA, 21. 7.: 9.20 W. S. Reymont: Kmetje — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne: 15.30 Pisani svet — 16.15 Naši zbori — 16.40 Za konec tedna — 17.00 Državno prvenstvo v plavanju — 18.05 Propagandna oddaja — 18.10 Poročila — 18.15 Samorastniki — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 V gosteh pri Nuščiču — 21.30 Ibo Lola Ribar — 21.58 Propagandna oddaja — 22.00 Športni pregled — 22.30 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 22. 7.: Praznična matineja: 11.00 Glasbena oddaja — 10.30 Otroški spored — 11.00 Kričač — 16.45 Madžarski TV pregled — 18.10 Obzornik — 18.25 Skozi neznano delto — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Aktualna tema — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Pregelj-Mejak: Tolminci — 22.15 Kulturne diagonale — 22.45 TV dnevnik.

TOREK, 23. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 17.55 Obzornik — 18.10 Pisani svet — 18.55 Mozaik — 19.00 Cesta in mi — 19.20 Duet — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik —

Za tiskovni sklad so darovali:

Jože Kastelic,	šil.	298.60
Toronto, Kanada		
Frank Osredkar, Toronto, Kanada		242.40
Neimenovan, Ivolje		100.—
Nežka Warasch, Djekše		50.—
Ulrih Kassl, Djekše		50.—
Johan Brenčič, Vata vas		50.—
John Tratnik, Etobicoce, Kanada		46.50
G. Janez Markitz, Kneža		40.—
Matija Peteršinek, Trušnje		20.—
Marija Lobnik, Šmartin		10.—

VSEM DAROVALCEM ISKRENA HVALA!

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustil naš ljubljeni tati

TOMO KUPPER

revizor v pokoju

Ob tej priliki se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so s svojo udeležbo pri pogrebu pokojnega, z darovanimi vencami in cvetjem ter pisemno izrazili svoje sočustvovanje z nami. Zahvaljujemo se tudi domačim pevcem in posebno gospodu župniku Komarju za opravljene pogrebne obrede in za ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vera, por. Stornik, hčerka Danilo, Milan, Slavko, Srečko, sinovi
z družinami

CIRCUS WILLY HAGENBECK

Dir.: I. Hoppe

CELOVEC

Kraj, ob Fischl-Strasse

PETEK, 26., do PONEDELJKA, 29. julija
predstave ob 15.30 in 20. uri

TOREK, 24. julija, samo ob 15.30

Predprodaja brez podražitve:
Koroški deželni turistični urad, Celovec,
Novi trg (Neuer Platz) 2, telefon: 70 4 71

CIRCUS DER ATTRAKTIONEN

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

20.25 3-2-1 — 20.35 Aktualna oddaja — 21.05 Whiteoaki z Jalne — 21.55 TV dnevnik.

SREDA, 24. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 18.10 Obzornik — 18.25 Družina smola — 18.55 Mozaik — 19.00 Zabavno glasbena oddaja — 19.20 Na sedmi stezi — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Smrt v močvirju — 22.20 TV dnevnik.

ČETRTEK, 25. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 18.05 Obzornik — 18.20 Svet v vojni — 19.10 Mozaik — 19.15 Po sledih napredka — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 J. Mach: Mavrica — 21.30 Četrtkovi razgledi — 22.00 Gustav Janusch — 22.10 TV dnevnik.

PETEK, 26. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 18.05 Obzornik — 18.20 Bistrootki — 18.50 Mozaik — 18.55 Ansambel 4 kovači — 19.25 TV kašpot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 Propagandna oddaja — 20.35 3-2-1 — 20.45 Dolgonogi očka — 22.45 TV dnevnik.

SOBOTA, 27. 7.: 17.40 Ansambel Borita Terglava — 18.05 Obzornik — 18.20 Legenda o divjem lovcu — 19.00 Mozaik — 19.15 Kaj počnemo ob nedeljah — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Omiš 74 — glasbena oddaja — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Columbo — 22.25 TV dnevnik.

Pliberk: Za Slovence ni ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanjem o predlogu. Kot je bilo pričakovati — večina se je izrekla proti. Vrste Ljudske stranke so „držale“, pri socialistih so se duhovni vsekakor ločili: **Maria Obertausch** je glasovala za predlog, medtem ko so se Kristan, Britzman in Valentin Vavti vzdržali glasov (kar pa je isto kakor protiglasovanje).

KONEC POCENI SODELOVANJA

Ta primer iz pliberške občinske hiše je dal vpogled v ozadje že večkrat kot „nazorno“ opisanega sodelovanja. To sodelovanje pa gre brezizjemno in docela na račun slovenskih občanov, kajti nemške frakcije se požvižgajo na sodelovanje, brž ko se Enotna lista prizadeva doseči uresničitve upravičenih bistvenih zahtev svojih volilcev — garancijo vsaj osnovnih pravic na občinski ravni. Sodelovanje iz tega vidika je zgolj enostranska zadeva in pomeni napačen naziv za medfrakcijske odnose v Pliberku.

Ne velja to, kar je bilo te dni napisano v nekem partijskem listu, da Slovenci v Enotni listi ne bi prenesli demokratičnega preglasovanja — poraza. To je huda zmešnjava ali zameglitev pojmov. Kjer namreč demokratični princip glasovanja dopušča kršenje osnovnih pravic državljanov, ne moremo govoriti o demokratičnem postopku, marveč je to diskriminacija, ravnanje proti pravicam, zagotovljenih v določilih državne pogodbe in ustave, skratka: godi se krivica. Porazena je demokracija!

- V zadevi dvojezičnosti na otvoritvi sejmazastopniki Slovincem ne-naklonjenih občinskih strank niso črhnili besedice. V tem je nedemokratičnost: drugega kratkomalo prezirati. Kako je tu možna skupna pot?
- Toda z molkom so se sami dotaknili lastne skeleče rane. Z obrazov vseh „nemih“ si mogel brati hudo notranjo stisko. Čepeli so kakor poparjeni polži.
- Mar jih peče vest?

BO OBČINA PODPRLA GRADNJO CERKVE V ŠMIHELU?

To se vprašujejo zdaj Šmihelčani po zadnji občinski seji, na kateri so razpravljali o podpori v znesku 500.000 šil. V bližnji bodočnosti podpre ne bo, kajti ÖVP, SPÖ in Wahlgemeinschaft so si izmislili posebno „kupčijo“: Občina naj „podari“ šmihelski cerkvi omenjeno vsoto, ako je le-ta pripravljena prodati občini primerno zemljišče za športno igrišče po znižani ceni. Kako je možno govoriti o „darilu“, so se čudili zastopniki EL. V njih očeh je to nepošteno postopanje (Trampuš), junktimiranje (Domej) brez čuta za vrednote. Valentina Kušej je tožila nad pičlimi podporami, ki so jih deležni Šmihelčani kot Pliberku priključeni občani: občina ničesar ne ukrene ne glede otroškega vrtca in ne v zadevi gasilkega doma, zdaj pa še to zapostavljanje v zvezi s cerkvijo. Predlog, naj bi občinski svet vzel točko z dnevnega reda (argument: da se razčistijo stališča) je EL odklonila, a večina ga je sprejela.